

Maš tednik

KROJ

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt

Motorne žage znamk: Stihl, JO-BU (Tiger)
Pioneer - že od šil. 3.900,- naprej vam nudi

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla ves - Eberndorf
tel. (04237) 246

Stedilniki, peči in kotli vseh velikosti stalno
na zalogi. - Naročite takoj. - Zahtevajte ce-
nikl - Brezplačno predvajanje žag in dostava
na dom.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV./STEVILKA 49

CELOVEC, DNE 3. DECEMBRA 1964

CENA 2.- SILINGA

Politični sestanki po občinah

V mesecu oktobru in novembru so se zbrali zaupniki Narodnega sveta na številnih krajevnih sestankih, na katerih so razmotrivali o naših narodnostnih vprašanjih. V predavanjih je bil podan tudi pregled o svetovno-političnem položaju ter sedanjih notranje-avstrijskih političnih razmerah, v zvezi s konkretnimi nalogami po občinah pa pregled o organiziranem delu v naših najvažnejših političnih celicah, namreč krajevnih odborih Narodnega sveta koroških Slovencev. Na krajevnih sestankih, katerih se je udeležilo skoro 400 zaupnikov ter je bilo v krajevne odbore Narodnega sveta izvoljenih oziroma potrjenih 100 odbornikov, so bili posebno zanimivi razgovori, ki so sledili predavanjem. Politični sestanki so bili v občinah Podklošter, Bekštajn, Ledince, Rožek, Loga ves, Št. Jakob v Rožu, Svetna ves, Slovenji Plajberk, Smarjeta v Rožu, Bilčovs, Sele, Galicija, Zitara ves, Globasnica, Bistrica v Podjuni, Pliberk in Suha, v prvi polovici meseca decembra pa so predvideni še sestanki v boroveljski občini, Bistrici v Rožu, v Dobrli vesi in na Radišah.

Posebno obširno je bilo obdelano naše politično delo v občinah, saj so se sestankov udeležili tudi naši občinski možje, ki zastopajo interese slovenskega prebivalstva v občinskih odborih. Poročali so o krajevnih političnih prilikah, o občinskih zadevah ter nakazali možnosti politične aktivnosti v občinskih ter krajevnih političnih odborih. V zvezi s šolskim vprašanjem je bilo opozorjeno na kritično stanje dvojezičnega šolstva. V marsikaterih šolah je število k slovenskemu pouku prijavljenih otrok, odkar je bila razveljavljena odredba o obveznem dvojezičnem šolstvu iz leta 1945, zelo nizko. Kjer se zavzema učiteljstvo za dobro sožitje obeh narodnosti v deželi, so razmere boljše. Ob dejstvu, da je pokazala oblast z marsikaterimi vidnimi ukrepi, med katere spada tudi imenovanje nadzornika dvojezičnih šol, pripravljenost za izboljšanje šolskih prilik, pa smemo ugotoviti, da je največja kriza na področju dvojezičnega šolstva morda vendar preboleta. Seveda nas ta ugotovitev nikakor ne more razrešiti dolžnosti, ki jih imamo tozadevno kot Slovenci. O tem, kako dvigniti število k slovenskemu pouku prijavljenih otrok, se je na sestankih obširno razpravljalo. Da se je odločilo med prvimi maturanti Slovenske gimnazije pet za učiteljski poklic, je zelo razveseljivo, vsi so že nastavljeni. Znano je, da imajo maturantje do leta 1968 možnost v enoletnem tečaju na celovškem učiteljskem doseči učiteljski poklic. Tudi od letošnjih maturantov Slovenske gimnazije obiskujejo trije tečaj abiturientov na celovškem učiteljskem, kjer bo osem kandidatov nastopilo k maturi iz slovenščine. Ker manjka še in še učiteljev v deželi, je prav, ako se številni naši fantje in dekleta odločijo za poklic vzgojitelja oziroma vzgojiteljice. Je to zelo lep poklic, v katerem ima vsak možnost, zastaviti svoje sile in sposobnosti tudi na prosvetnem področju, saj bi moral stati prav učitelj vseh po naših vaseh v osrčju celotnega kulturnega dela. K temu vprašanju so spregovorili naši prosvetni delavci, sotrudniki prosvetnih in pevskih društev ter mladinskih gibanj. Zanimivi so bili tozadevni pogledi v občinah ter se je v zvezi s tem poudarilo: podpirati povsod stremljenja Krščanske kulturne zveze ter vanjo vključenih društev in igralskih skupin, v društvih kot na Radišah, v Bilčovsu, Pliberku, v Hodišah, Logi vesi itd. pa bodo naši zaupniki ravno tako tudi v bodoče podpirali s aktivnim sodelovanjem slovenske prosvetne dejavnost. To sodelovanje je prišlo na posebno lep način do izraza pri jubilejnih predstavah v Št. Vidu ter pred kratkim na Radišah.

Papež Pavel VI. na evharističnem kongresu v Bombayju

Prvič v zgodovini krščanstva se je zgodilo, da je papež rimsko katoliške Cerkve obiskal nekakoliško deželo - Indijo.

Potovanje papeža Pavla VI. na evharistični kongres v Bombay je bilo tudi v vsakem oziru izreden zgodovinski dogodek. Bilo je to najdaljše potovanje, ki ga je kdajkoli podvzel pontifex (= veliki svečenik v starem Rimu). Drugič je bilo tudi to izredno važno, da je potoval papež z reaktivnim letalom in v 150 letih je to najdaljša odsotnost rimskega papeža (48 ur, 30 minut).

Papež je odletel v sredo, 2. decembra, ob 4.30 z rimskega letališča Fiumicino in je pristal za pol ure v glavnem mestu Libanona, v Beirutu. Tu je imel papež Pavel VI. kratek visoko politični razgovor s predsednikom te dežele Charlom Helonom. Ob 7.15 po našem času je sveti oče nadaljeval polet v Bombay, kamor je prispel ob 12.15 po našem času.

2. decembra. — Po prihodu v Bombay

se je papež podal na „Oval“ (Kongresni trg), kjer je blagoslovil duhovnike. Nato je obiskal bombaysko katedralo. Zvečer pa se je sestel z indijskim premierom Shastrijem, globokovernim hindujcem.

3. decembra. — Papež je sprejel krščansko in nekrščansko odposlanstvo in diplomatske zastopnike. Sestel se je z indijskim državnim predsednikom Radhakrishnanom. Popoldne pa je posvetil 6 škofov in obiskal predstavo indijskega baleta, prirejeno njemu na čast. Obiskal je tudi neko sirotišnico in bolnico.

4. decembra. — Papež je maševal po sirske-malankarskem obredu, ki ga imajo tako imenovani kristjani sv. Tomaža. Po sv. maši je množično blagoslovljal bolne.

5. decembra. — Papež bo poromal k Marijinemu svetišču v Bandri, kjer bo velika procesija, ki jo bo vodil nemški kardinal Döpfner.

Nato bo papež zopet odletel v Rim, kamor bo prispel ob 14.30 po našem času na rimsko letališče Fiumicino.

90-letnica Winstona Churchilla

V torek je slavil bivši britanski premier, Winston Churchill 90-letnico svojega rojstva. Ze zgodaj zjutraj so začeli prevažati s poštnimi tovornjaki tisoče in tisoče brzojavk, pisem in zavojev z vseh delov sveta na Churchillov dom.

Izmed daril je zbujala največjo pozornost ogromna 60 kilogramov težka torta, okrašena z zlato vrtnico z napisom, ki so

ga vzeli iz njegove knjige o zgodovini druge svetovne vojne: „V vojni — odločnost, v porazu — izziv, v zmagi — velikodušnost, — v miru — dobra volja“.

Na njegov devetdesetletni rojstni dan je bilo zbranih 16 družinskih članov in najožji prijatelji tega znamenitega britanskega državnika. Popoldne ga je obiskal tudi predsednik vlade Harold Wilson, ki mu je

KMEČKA GOSPODARSKA ZVEZA

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV

vabita gospodarje podjunskih občin na tradicionalni

Podjunski dan

ki bo v nedeljo, 6. decembra, v farnem domu v Škocijanu.

S p o r e d :

Ob 9.30 sveta maša v farni cerkvi,

ob 10. uri otvoritev zborovanja v farnem domu:

Pozdrav,

„DRŽAVA in GOSPODARSTVO“, ref. dr. Vinko Zwitter,

„NAŠE OBCINSKO GOSPODARSTVO“, ref. g. Janko Janežič,
nato skupni obed v farnem domu.

Ob 14. uri nadaljevanje:

„SODOBNO REŠEVANJE MANJSINSKEGA VPRAŠANJA V DEZELI“,
ref. dr. Reginald Vospornik,

„POLITIČNI POLOŽAJ PRED DEZELNOZBORSKIMI VOLITVAMI“,
dr. Valentin Inzko.

Razgovor in zaključek.

Vsi mladi in starejši gospodarji od Djekš do Bele in od Libuč do Apač so iskreno vabljeni, da se aktualnih in zanimivih govorov in razgovorov zgotovo udeležijo.

Osrednja odbora NSKS in KGZ

Posebno zanimiva so bila izvajanja naših zaupnikov iz področja združništva. Mnogi izmed njih že od prvih začetkov oblikujejo v teh ustanovah gospodarsko življenje po občinah. V zvezi z gospodinjstvi šolami in kmetijskim šolstvom pa je bila poudarjena važnost šolanja gospodinjstvih učiteljic in agronomov ter je treba med našo študiračo mladino vzbuditi zanimanje tudi za te poklice.

Na sestankih je bila potrjena politična linija Narodnega sveta koroških Slovencev. Še posebej so naši zaupniki pozdravili reševanje manjšinskih vprašanj na podlagi di-

rektnih kontaktov avstrijskih državnih oblasti z zastopniki manjšine. Marsikatero vprašanje je bilo možno tem potom rešiti, hkrati pa smo na tem, da ustvarimo na obeh straneh z medsebojnim zaupanjem pogoje za pravično ureditev še ostalih vprašanj.

Naj poudarimo še posebej pristno domačnost, ki smo jo srečali spet in spet po naših domovih in med našimi ljudmi. V Apačah ter na Ravnah je po sestanku še pozno v noč donela slovenska melodija kot izraz trdnega zaupanja koroških Slovencev v novi razvoj.

Deželnozbornske volitve 14. marca 1965

Na predlog deželnega glavarja Wedeniga je bilo na zadnji seji koroške deželne vlade sklenjeno, da bodo volitve v koroški Deželni zbor 14. marca 1965. Isti dan bodo deželnozbornske volitve tudi na Stajerskem.

sporočil voščila vlade. Zvečer se je zbralo pred Churchillovo hišo na tisoče ljudi.

Wilson se je zadržal približno četrto ure s Churchillom. Pozneje je njega obiskal tudi voditelj konservativne opozicije Home.

Računajo, da je pošta izročila okoli 60 tisoč brzojavk in pisem, naslovljenih Churchillu. Med drugimi so mu čestitali predsednik Združenih držav Amerike Johnson, francoski državni predsednik de Gaulle, papež Pavel VI., zahodnonemški predsednik, avstrijski državni predsednik dr. Adolf Schärff in drugi.

Churchill je objavil izjavo, v kateri pravi: „Zelo sem hvaležen vsem, ki so se me spomnili ob moji 90-letnici. Število brzojavk in pisem, ki sem jih prejel z vsega sveta, je še važnejše od preteklih let. Upam, da tisti, ki so mi pisali, bodo razumeli, da mi je nemogoče odgovoriti vsem. Njihova voščila so mi močno všeč.“

Predsednik Združenih držav Amerike Johnson je razglasil 30. november za „dan Winstona Churchilla“. To je Johnson sporočil s posebnim razglasom, ki so ga objavili v torek zvečer v Beli hiši. Churchill je bil že 9. aprila 1963 imenovan za častnega državljanca ZDA.

Bonn za znižanje cen žita

Znižanje cen žita s 1. julijem 1967

Zahodna Nemčija je pripravljena s 1. julijem 1967 znižati cene nemškemu žitu, da bi tako omogočila s tem določitev enotne cene evropskemu žitu.

To je bil uspeh pogajanj, ki jih je zahodnonemški zvezni kancler profesor Ludvig Erhard vodil v torek z zastopniki bonnskih koalicijskih strank, kakor tudi z odposlanci nemške kmečke zveze.

Kakor znano, spada ravno vprašanje cen žita k spornim točkam Organizacije evropske gospodarske skupnosti (EWG). Saj je francoski državni predsednik Charles de Gaulle zaradi žitnih cen zapretel z izstopom iz organizacije EWG, če ne bo prišlo do 15. decembra t. l. do nobene praktične odločitve o cenah žitu.

Vsekakor je sedaj še težko reči, če bo Francija sporazumna z rokom o znižanju cen žitu. Sicer pa o obsegu znižanja cen žitu zahodnonemška vlada še ni izdala nobene uradne izjave. Ta problem naj bi obravnavali na ministrskem svetu članic Organizacije evropske gospodarske skupnosti.

Kmetje v Zvezni republiki Nemčiji naj bi dobili kot odškodnino za to znižanje cen žitu v letih 1965 in 1966 višje doklade.

Erhard o atlantski zvezi

Zahodnonemški kancler profesor Erhard je zavrnil idejo o drobljenju atlantske zveze in o tem, da bi severnoatlantsko zvezo nadomestili s pogodbami. Po njegovih besedah je atlantska zveza pomembna za Evropo. Zato se ji Zahodna Nemčija ne more odreči.

Erhard ni navedel držav, ki so za drobljenje NATO, vendar opazovalci domnevajo, da je mislil kancler predvsem na francoskega predsednika de Gaulle. Ko je kancler Erhard govoril o ustanavljanju večstranske jedrske sile Organizacije severnoatlantskega pakta (NATO), je povedal, da ima ta vojaška organizacija različna stališča o tem, vendar to po njegovem mnenju ne pomeni, da prevladuje med članicami te organizacije nesoglasje.

Politični teden

Po svetu . . .

V ITALIJI ZMAGA OPOZICIJE

Porast komunističnih glasov in izgube glasov pri onih strankah, ki tvorijo koalicijo, so značilnosti občinskih in pokrajinskih volitev v Italiji, ki so bile v nedeljo, 22. novembra t. l.

Najbolj so lahko zadovoljni komunisti. Tudi liberalci so uspeli. Od 4. odstotkov v letu 1960 so prišli letos pri pokrajinskih volitvah na 7,9 odstotka.

Komunistična partija je tokrat močno napredovala, in sicer od leta 1960 za 1,7 odstotka. Tedaj je dobila 5.883.708 glasov (24,3 odstotka). Letos pa je dobila 6.600.887 glasov (26 odstotkov).

Socialistični demokrati, ki jih vodi Saragat so prav tako malo napredovali. Leta 1960 so dobili 1.399.814 glasov (5,8 odstotka), letos pa 1.674.871 (6,6 odstotka).

Socialistična stranka je izgubila tako pri občinskih kot na pokrajinskih volitvah. Leta 1960 je imela 3.495.519 glasov (14,4 odstotka), letos pa samo 2.866.346 glasov (11,3 odstotka). Pri tem je treba upoštevati, da se je letos komunistom naklonjeno levo krilo odcepilo od njih in jim tako odneslo 737.079 glasov.

Slabše stojijo stvari s Krščansko demokracijo. Od volitev do volitev se manjša njen volilni blok. Leta 1960 je še prejela 9.800.228 glasov (40,4 odstotka), letos pa le še 9.476.812 (37,4 odstotka).

SLOVENSKA SKUPNOST NAPREDUJE

Slovenska skupnost je dosegla lep in pomemben uspeh pri pokrajinskih in občinskih volitvah na Tržaškem. Tržaški Slovenci so se tako v mestu in okolici odzvali klicu svoje vesti in so izpolnili svojo dolžnost s tem, da so volili slovensko.

Uspeh Slovenske skupnosti je lep, kajti dosegla je sedem tisoč glasov in s tem prekoračila število glasov pri majskih deželnih volitvah letos. Slovenska skupnost si je s tem priborila svojega zastopnika, kar je končno lep uspeh za slovensko narodno manjšino. Sedem tisoč krščansko, narodno, demokratično in socialno čutečih glasov se je strnilo v krepko slovensko pest, ki jim bo zelo potrebna v borbi za slovenske pravice na Tržaškem.

SESTANEK ESHKOL — ERHARD

Izraelski ministrski predsednik Levi Eshkol je na neki vladni seji izjavil, da se bo v bližnji prihodnosti sestel z zahodnonemškimi zveznim kanclerjem profesorjem Ludvigom Erhardom.

Po še nepotrjenih neuradnih poročilih naj bi se oba državnik sestala v začetku leta 1965. Izvedelo se je tudi, da se bosta državnik verjetno sestala v belgijskem glavnem mestu Bruslju.

NASSER OBISKAL BONN

Pretekli teden se je vrnil iz Egipta predsednik zapadnonemškega parlamenta Eugen Gerstenmaier. Tam je bil tri dni in se je sestel tudi z egiptovskim predsednikom Nasserjem. Gerstenmaier je ob tej priložnosti povabil egiptovskega državnik na obisk v Zvezno republiko Nemčijo. Nasser je povabil sprejel in bo prišel verjetno kmalu po obisku izraelskega ministrskega predsednika v Bonn. Politični opazovalci so mnenja, da pomeni povabilo Nasserja v Zapadno Nemčijo protiutež sestanka Eshkol-Erhard in kot pomiritev arabskih držav.

PEKING ZNOVA NAPADA MOSKVO

Hruščev je padel, a revizionizem je ostal. Odstranitev Hruščeva je treba razumeti zgolj kot prvi korak k spremembi celotne revizionistične linije 20. in 22. kongresa. Novi voditelji komunistične partije Sovjetske zveze bodo morali šele dokazati, da trdno zastopajo stališča marksizma-leninizma in proletarskega internacionalizma. Zamenjava Hruščeva ne pomeni, da so v vodstvu Sovjetske zveze že začeli kritiko in samokritiko doseganje oportunistične in razkolniške linije. Da bi nevarnost do konca odpravili, je treba povsem odpraviti tudi revizionistično linijo in politiko 20. in 22. kongresa ter programa komunistične partije Sovjetske zveze, kajti sicer so nadaljnji spopadi neizogibni.

To so prvi resni opomini in pritisk na sovjetske voditelje, ki ga je pričelo pretekli teden glavno glasilo komunistične partije Kitajske.

ZA ŠPIJONA PRISILJEN

V kovčku, ki so ga nameravali natovoriti na letalo arabske družbe v Rimu, so našle italijanske oblasti nekega Maročana po imenu Joseph Dahan. Ko so delavci nakladali blago na letalo, je neki finančni stražnik, ki je nadzoroval prtljago, slišal vzdih, ki so prihajali iz velikega kovčka. Kot pošiljatelj je bilo označeno poslanstvo Združene arabske republike v Rimu. Stražnik je zahteval pojasnila od navzočega opravnika egiptovske vlade, ki je spremljal zaboj. Ta je izjavil, da so v zaboju samo glasbeni instrumenti. Medtem pa je stražnik slišal neke vzdih in se mu je zdelo takoj sumljivo. Pridružila sta se mu še neki finančni stražnik in nek nameščenev iz Egipta. Eden od stražnikov je odšel, da poroča svojim predstojnikom. Tedaj sta Egipčana odinila stražnika, ki je ostal pri zaboju in eden od njiju je naglo skočil na tovornjak, na katerem je bil zaboj in ga naglo odpeljal. Medtem ko so drugega diplomata pridržali, so finančni stražniki in policija začeli zasledovati tovornjak, ki so ga kmalu tudi zajeli. Na policijskem komisariatu v Ostiji so odprli zaboj in našli v njem nekega možkega, ki je imel v ustih kos bombaža.

. . . in pri nas v Avstriji

BOMO RES KMALU HITREJE V SALZBURGU

Ze nekajkrat smo na tem mestu poročali o sestavljanju in pogajanjih v zvezi z državnim proračunom za leto 1965, ki bo, kot izgleda, kmalu končal svojo zakonito predpisano pot in bo ob dosegu zadnje postaje dosegel tudi svojo odobritev oz. veljavnost.

Zadnja dva tedna pa je na dnevnem redu proračunska debata tudi v koroškem deželni zboru, kjer prav tako kot v parlamentu razpravljajo o finančnih sredstvih (dohodkih) in bremenih za prihodnje leto. Pretekli četrtek je bila med drugim razprava tudi o cestah. Zastopniki Ljudske stranke so izdelali in vložili predlog, v katerem je jasno prikazano, da je med Beljakom in Salzburgom nujno potrebna izgradnja (vsaj postopna) moderne avtoceste, kajti le tako bo mogoče obvladati iz leta v leto vedno močnejše naraščajoči promet motornih vozil na tej cestni trasi; en del, in sicer od Salzburga do Gollinga, je že itak zakonito prevzet kot državna cesta A. Isto je treba doseči za ostali sektor (Golling — Eben — Rennweg — Spittal ob Dravi — Beljak).

Kakšno važnost pripisujejo po Evropi v prometnem oziru tej cestni trasi, lahko sklepamo iz tega, da so jo mednarodni strokovnjaki za promet že sedaj sprejeli v mrežo pomembnih evropskih cest pod označbo „E 14“.

Ob priliki debate o gradnji in vzdrževanju cest in drugih prometnih objektov pa je pristojni referent deželni podglavar inž. Trupe opozoril na nevarnost zaradi naraščajočega pomanjkanja osebja za vzdrževanje tehnične službe. Tako n. pr. ni več mogoče pravočasno izvršiti potrebna predela; še manj je mogoče nadzirati številna gradnje; le gradbene kolavdacije so komaj še opravljene ob določenem roku. Iz te preobremenjenosti tehničnega osebja lahko neizogibno sledijo usodne površnosti. Še huje posledice pa se bodo ob takem položaju pokazale že v bližnji bodočnosti, ko bo treba zaradi pomanjkanja osebja omejiti predvidene gradnje in obnove in torej niti ne bo mogoče izkoristiti že odobrene kredite.

V tej zvezi je inž. Trupe prikazal tudi vzroke, zakaj je tako malo zanimanja za ta tehnična mesta: precj nizke plače (zvišane naj bi bile vsaj doklade), zapostavljanje tehnikov v primeri z nameščenci ostalih upravnih strok v isti uradniški skupini, pomanjkljiva socialna oskrba itd.

DEŽELNI PRORAČUN 1965 — PREKO MILIJARDE!

Ko smo že govorili o deželnem proračunu za leto 1965, naj navedemo vsaj njegove najvažnejše številke: to bo prvi proračun, ki bo presegal s svojimi izdatki milijardo šilingov: 1.012.926.000 (za davkoplačevalce ne posebno razveseljiva vest!) Ti izdatki so kriti z dohodki, predvidenimi v enaki višini. (Upajmo, da ne bodo sestavljalcem proračuna „unesli!“) Pri osebnih izdatkih je predvideno 189 novih službenih mest: na ta račun je bilo slišati nekaj kritike, češ da

Roke in noge je imel zvezane, nad glavo pa je bila kovinasta čelada, da se preprečijo udarci v glavo.

Ko so ga pozneje zaslišali, je povedal, da se piše Joseph Dahan in da je živel v Neaplju pod lažnim imenom. Izjavil je, da je prišel v Rim, da se sestane z nekim možkim, ki bi mu moral dati veliko vsoto denarja.

Medtem pa so italijanske oblasti že izgnale oba egiptovska diplomata. O Josephu Dahanu pa se je izvedelo, da se on sploh ne piše tako, ampak Mordekaj Louk, da je izraelski državljani, star 28 let in da je živel blizu Tel Aviva. Mordekaj Louk je zbežal iz Izraela, da se izogne vojaškemu kadru, v Egipt. Tu so ga držali v ujetništvu in je bil potem od egiptovskih oblasti prisiljen za špijažno službo.

MORDEKAJ LOUK V TEL AVIVU

Izrael, ki je sprva samo poluradno posredoval v Rimu v špijonski zadevi njenega državljanja Mordekaja Loukeja, je pretekli teden tudi uradno zahteval, da morajo italijanske oblasti izročiti špijona izraelskim oblastem. Ko je Mordekaj Louk z letalom prispel v Tel Aviv, mu niso oblasti dovolile, da bi se razgovarjal s svojo družino ali pa z novinarji. Na letališču so ga čakali policaji, ki so ga takoj odpeljali, da ga zaslišijo.

je potem nesmiselno govoriti o poenotenju upravnega poslovanja. Večina govornikov si je bila edina v tem, da je Koroška pred nekakim gospodarskim prelomom in da mora biti prva skrb odgovornih organov v deželi, da zagotovijo zadostno število stalnih delovnih mest, da ne bo treba ljudem drugod iskati zaposlitve.

Ker je načrt Avstrijskih dravskih elektrarn za gradnjo nove veleelektrarne v Maltški dolini pri osrednjih pristojnih organih na Dunaju pred kratkim padel za nedoločen čas „v vodo“, bo treba nujno iskati drugih poti in možnosti stalne zaposlitve številnih gradbenih delavcev (tako n. pr. z dosegom gradnje oziroma popolne prenovitve važnih cestnih prometnih zvez).

SPOR MED PREDARLSKO IN DUNAJEM

je še vedno predmet številnih bolj ali manj ostrih debat v parlamentu kot tudi po raznih deželnih zborih (celo v našem tako zelo oddaljenem Koroškem); enako ne manjka časopisnih člankov oziroma polemik doma in v inozemstvu.

Da dunajski „ukaz“ prometnega ministrstva ni bil ravno umesten in demokratičen, je večina mnenja. Kajti predarska deželna vlada je že pred več tedni predlagala pristojnim organom na Dunaju, naj nova ladja, ki je namenjena plovbi po Bodenskem jezeru in zaradi katere je nastal ves ta nepotrebni gorostasni spor, dobi ime „Vorarlberg“, čemu pa Dunaj ni hotel ugoditi, temveč je „ukazal“, naj se imenuje „Karl Renner“. (Predarlska deželna vlada se je menda pri predlaganju imena „Vorarlberg“ držala že več let običajnega načela, po katerem nove ladje na Bodenskem jezeru dobivajo ime po državah, deželah ali mestih, ki nanj mejijo ali so v neposredni bližini, ne pa po kakih osebah.)

Ker prometno ministrstvo ni hotelo pristati na predlagano ime „Vorarlberg“, je predarlska vlada v Bregenzu izjavila, da se v znak protesta ne bo udeležila slavnosti splovitve v Fussachu pri Bregenzu; isto sta sporočila predsednik tamkajšnjega deželnega zbora in bregenski župan. Za njima so enako storile tudi druge institucije in vidnejše osebnosti javnega življenja.

Ti protestni koraki so oziroma bi bili po mnenju marsikaterega objektivnega opazovalca za Dunaj zelo velika moralna „klofuta“, ki bi tamkajšnje kroge menda le že enkrat spametovala, da morajo upoštevati tudi ljudsko mnenje. Toda kot po navadi se je tudi v tej aferi našlo nekaj domačih prenapetežev, hujskačev, ki so zlorabili položaj in naščuvali sicer precej mirne Predarlčane, naj se v čim večjem številu — „stari in mladi“ — udeležijo protestnih demonstracij, češ, sedaj je prilika, da jo Dunaju enkrat pošteno zagodemo. Pisali so, da bo na ta način „demokraciji napravljena velika usluga“.

Toda danes (kot že tudi pred tedni ob priliki nesmiselnih socialističnih demonstracij proti socialističnemu vodstvu v primeru bivšega ministra Olaha) se vsak pošten in objektivni Avstrijec, pa tudi prijatelj in inozemstvu sprašujejo, da li je to

SLOVENC

doma in po svetu

Posvetovanje slovenskih knjižničarjev

Pred kratkim je bilo v murskosoboški gledališki dvorani posvetovanje slovenskih knjižničarjev, ki ga je organiziralo društvo bibliotekarjev Slovenije. Na programu so bile teme: „Problematika knjižničarstva v Pomurju“ (referent Niki Brumen iz Murske Sobotice) in „Matične knjižnice — centri za razvoj knjižničarstva v občini“ (referent Maks Veselko iz Ljubljane). Mara Šlajpah-Zorn iz Ljubljane je govorila „O študiju bibliotekarstva v Sloveniji“, „O statistiki in obzircih v knjižnicah“ pa sta poročala Milka Grgič iz Ljubljane in Marija Gajšek iz Maribora. „Vprašanje centralne kategorizacije slovenskega tiska“ (referent Jelica Jugovec, Ljubljana) ter „Gradnja in opremljanje knjižnic“ (poročala sta inž. Kajetan Kavčič, Ljubljana in Vlado Novak, Celje).

Nadškof dr. Pogačnik prejel palij

10. oktobra 1964 je ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik prejel v Vatikanu iz rok kardinala Alfreda Ottavianija „palij“, znamenje nadškofovske oblasti. Za njim je prejel palij (posebne vrste ovratnica) tudi beograjski nadškof dr. Gabrijel Bukatko.

Dve duhovniški smrti

Na Ježici pri Ljubljani je 12. oktobra umrl upokojeni župnik Janez Pucelj, slovenski kulturni delavec, pisatelj, pesnik in prevajavec. Bil je po rodu Dolenjec, iz Gorenje vasi pri Ribnici. Že kot 17-letni dijak je objavjal svoje pesmi in sicer pod psevdonimom Bogumil Gorenjko.

Po težkem trpljenju 4 let je na prvi petek v oktobru v Preski umrl župnik Mirko Bartol. Tudi ta je bil doma na Dolenjskem in sicer v Sodražici, v družini 13 otrok. Služboval je tudi blizu nas v Trzihu. Zaradi bolezni so mu morali odrezati nogo, pa je še z bolniške postelje vodil faro.

Dr. Pogačnik o naših izseljenških duhovnikih

„Jasno je, da me zanima, kako je poskrbljeno za dušno pastirstvo naših izseljencev po svetu,“ je izjavil nadškof dr. Pogačnik predstavniku verskega lista „Družina“. „Po nekaterih državah je zanj dobro poskrbljeno. Na Francoskem deluje med izseljenci 8 duhovnikov, v Nemčiji 5, enako število v Avstraliji. Ti duhovniki žive večkrat v velikem siromaštvu. Sami si kuhajo in perejo. Povsem se žrtvujejo za ljudi naše krvi. Vztrajati v taki službi je junaška krepost. Duhovniki rešujejo, kar se da rešiti, opravljajo delo usmiljenega Samarijanca. Vesel sem, da jim je prepovedano vtikati se kakorkoli v politiko. Tudi sami hočejo biti res samo duhovniki.“

Odlikovanja

Papež Pavel VI. je na predlog ljubljanskega nadškofa odlikoval ljubljanskega stolnega dekana, premeta J. Šimenca z nazivom apostolski protonotar; generalnega vikarja in stolnega prosta dr. Stanka Leniča z nazivom prelat, podobno predekan ljubljanske bogoslovne fakultete dr. Vilka Fajdiga; železomašnika dr. Alfonza Levičnika in prof. Venceslava Snoja s častjo monsignora. Zaslužnega orglarskega mojstra Fr. Jenka iz št. Vida nad Ljubljano, ki je izdelal že čez 100 orgel, pa je papež odlikoval z naslovom viteza sv. Silvestra, najvišjim odlikovanjem, ki ga papež da neduhovnikom.

Dr. Pogačnik govoril na koncilu

Prvi slovenski škof, ki je govoril pri razpravi na vesoljnem zboru, je bil mariborski škof dr. Držeknik. Pri razpravi o odnosu Cerkve do današnjega sveta pa je spregovoril tudi nadškof ljubljanski dr. Pogačnik. Govoril je o brezbožstvu v današnjem svetu, poudaril je potrebo socialne dejavnosti katoličanov in poudaril, da je treba upoštevati tudi nauk Janeza XXIII. o narodnih manjšinah. Pravico zahteva, da uživajo narodne manjšine nemoten jezikovni in kulturni razvoj in le s svojimi vrednotami se more manjšina vključevati v harmonično sožitje z narodom, s katerim skupaj živi.

res demokratično, na tak surov in divjaški način demonstrirati proti neki zadevi, katera mi ni po volji! Še manj demokratično je seveda, v take zadeve zlorabljati in nahujskati šolsko mladino, kot je to bil slučaj v Bregenzu oziroma Fussachu, kjer je imela celo „čast“, odstraniti avstrijsko državno zastavo! (Kako naj jo potem še poštuje!)

Dunajske osrednje državne oblasti sicer v zadnjih dneh grozijo s kazenskim zasledovanjem odgovornih krivcev, medtem ko so druge že klicale na zagovor na Dunaju. Toda take metode bodo le bolj na zunanje rešile te vrste pereče probleme. Kajti reševati jih je treba res demokratično in to začetni pri korenini, sicer bo vse delo le polovičarsko ali pa še to ne!

Zaključek 3. koncilskega zasedanja

V baziliki sv. Petra — Govor papeža Pavla VI.

Ko so lani papež Pavel VI. in koncilski očetje zaključili 2. koncilsko zasedanje, so to močno naporno delo kronali z odobravitvijo konstitucije o svetem bogoslužju in dekreta o komunikacijskih sredstvih.

Po drugem zasedanju so šle takoj na delo razne komisije, da pripravijo osnutke za tretje zasedanje, ki naj bi ga posvetili razpravam o Cerkvi in o njenem mestu v svetu. Upali so, da bo koncil končan s tretjim zasedanjem.

Toda pokazalo se je, da ne bodo zmogli tokrat vsega. Nešteto je bilo problemov, ki so jih samo nakazali. Najprej o Cerkvi, nato o laičkih, duhovnikih, diakonih, o Cerkvi v svetu, o verski svobodi in svobodi veroizpovedi, o zakonskem življenju, o potrebah današnjega sveta, o redovnikih, duhovniških poklicih in drugo.

Bilo je toliko vprašanj in problemov, da so se odločili še za četrto zasedanje, ki bo drugo leto. Na četrtem koncilskem zasedanju bodo razpravljali shemo o božjem razodetju. Tudi shemo o verski svobodi so odložili na zahtevo močne konservativne večine pri tem vprašanju in jo bodo dokončno rešili, ko se zopet zberejo.

Pač pa so dozorele sheme o Cerkvi, ekumenizmu ter o vzhodnih Cerkvah. Te so koncilski očetje sprejeli skoraj stoočstno.

V baziliki sv. Petra

Končno je prišel slovesni trenutek, da sv. oče Pavel VI. proglasi novo dogmatsko konstitucijo ter oba dekreta in tako zaključijo 3. zasedanje II. vaticanskega cerkvenega zbora.

Bilo je v soboto, 21. t. m., ko je papež Pavel VI. ob 9. uri zjutraj prišel v baziliko sv. Petra, ki je nudila edinstveni izraz. Vsi koncilski očetje so bili ogrnjeni v pluviale in z mitro na glavi. Zadonele so skladbe Palestine in Perosija, sv. oče pa je opravil koncelebrirano sv. mašo s 24 škofi s področij, kjer so najbolj slavne Marijine božje poti.

Nato je glavni tajnik koncila kardinal Felici prebral začetek in konec ter naslove posameznih poglavij, ki sestavljajo vse tri osnutke ter jih dal koncilskim očetom še enkrat na glasovanje. Mogočen aplavz je bil izraz enotne volje vseh navzočih, tako da je mogel sv. oče spregovoriti formulo proglašenja, ki pravi:

„V imenu Očeta in Sina in Sv. Duha! Dekreti, ki so bili na tem svetem in vesoljnem koncilu, zakonito zbranim, sedaj prebrani, so koncilskim očetom ugodni. Zato jih mi z oblastjo, dano nam od Kristusa, odobrimo, in kar je bilo na koncilu sklenjenega, odločamo, da se oznani v večjo slavo božjo.“

Dogmatska konstitucija o Cerkvi je silno pomembna za njen bodoči duhovni napredok. V njej je lepo poudarjeno, da smo

Slovenske oddaje v ZDA

Pravkar je poteklo enajst let, ko se je v Združenih državah Amerike prvič oglasila kukavica iz radijske postaje WERE. Oglašila se je prav ista kukavica, ki je nekoč napovedovala program na ljubljanski radijski postaji.

Veseli smo bili te nove oddaje, saj smo vedeli, da bo res, kar bo le mogoče — slovenska. Iz skromnih začetkov, ob podpori nekaterih zvestih in začetnih trgovcev, je oddaja postala priljubljena med nami, saj je prinašala košček tistega, kar so rojaki v Ameriki najbolj pogrešali — košček domovine. Z veseljem so sledili oddajam, težko čakali nedelje, da se je kukavica spet oglašila. Posebno za praznike bi bili težko brez nje. Kaj bi bil Božič brez božičnih pesmi, kaj Velika noč brez pritrkavanja naših zvonov in prelepih velikonočnih melodij? Gonov in Rado Menart, dr. Stane Sušteršič ter pozneje dr. Milan Pavlovčič in Pavle Borštnik so se trudili in se prav tako trudijo še danes, da bi bile oddaje res vedno ogledalo našega kulturnega naroda. Zato so glasbenemu sporedu dodali še programe, ki naj poslušalce seznanjajo z našimi navadami, narodnimi običaji; prinašajo bisere naše književnosti, v vezani in nevezani besedi, ter tako krepijo našo narodno zavest in zvestobo našim krščanskim tradicijam. Koliko truda je vloženega v take priprave, zlasti kadar je treba pripraviti »posebne oddaje«, ve samo oni, ki je kdaj pri teh programih sodeloval.

vsi božje ljudstvo, da so laiki Cerkev in ne samo del Cerkve in zato soodgovorni pri njeni rasti. Znova je bil vpeljan diaconat kot stalna ustanova. Zlasti pa je konstitucija pomembna, ker je potrdila zborna oblast škofov, ki skupaj s papežem in pod njegovim vodstvom vladajo božjo Cerkev. V tem oziru je ta konstitucija dopolnilo k I. vaticanskemu cerkvenemu zboru, ki je utegnil uzakoniti le papeževo prvenstvo, potem pa se je zaradi vdora italijanskih čet v Rim razšel.

Silno pomemben je tudi za bodoči razvoj Cerkev dekret o ekumenizmu, sad napora kardinala Bea. V njem je rečeno, da imajo vsi ljudje isti izvor in isti zadnji cilj, zaradi česar si skušajo vsi razložiti smisel in skrivnost življenja. Od poganskih ver dekret izrecno omenja budizem in hinduizem; pri muslimanski veri poudari stične točke v veri in moralih, ki nas družijo; posebej pa izjavlja, da judovski narod kot celota ni kriv Zveličarjeve smrti; to so zakrivilili naši grehi. Na koncu dekret izrazi upanje, da bo prišel dan, ko bodo vsi narodi častili enoglasno Boga in mu služili. Treba je zato pospeševati bratstvo med narodi in zatreti vsako vrsto rasne nestrpnosti.

Spet smo se razveselili „Mladega roda“

Velikokrat doživljamo je za našo šolsko mladino vsaka nova številka „Mladega roda“. A tudi po družinah ga radi prebirajo, saj vsebuje toliko lepega in poučljivega čtiva. Posebno sedaj v adventu nam bo „Mladi rod“ dobrodošel prijatelj. To še posebno zato, ker je nova številka za november in december polna tehtne vsebine. Seveda smo se tudi v tej številki najbolj razveselili domačih pripovedk. Valentin Polanšek je napisal obširen prispevek „Gornji mož s Storzilca“, kjer nas popelje v kapelške, jezerske in obirske globeli in gozdove. Pripovedka o gospodarju na Kožlaškem, ki je strastno rad zahajal na lov v svoje prostrane gozdove, je napeto pisana. Srečanje z gornim možem je tokrat prijetno, ker hoče v pripovedki človeku le pomagati. Pa človek je mnogokrat tudi trmast, kar mu more le škodovati, kot je bilo to pri našem kmetu. O njem je gornji mož dejal: „Da more biti človeški rod tako lakomen in skop, da zaradi ničevega zlata pogine grše od živali!“

Lep je v tej številki tudi oris kozoroga, ki je še pred nekaj stoletji živel v naših planinah.

Iz življenja paglavca, no, mnogo jih je tudi po naših vaseh in šolah, nam zanimivo pripoveduje pisatelj France Bevk. Najlepša je pač vendar mladost. Kako svobodnega se počutiš, dejansko je ves svet tvoj. Ničesar ne veš o skrbeh življenja, razen o šolskih, ki te sicer precejkrat tudi tlačijo, a vendar niso tako težke, da bi mogle zagreniti mlado življenje.

Petletnica smrti škofa dr. Gregorija Rožmana

Dne 16. novembra t. l. je minilo že pet let, odkar je umrl škof dr. Gregorij Rožman. Kako hitro so minila ta leta in kaj vse se je že v tem času dogodilo!

Škof Rožman je bil doma pri nas na Koroškem, in sicer v Podjuni. Rojen je bil 9. marca 1883, to se pravi, sedaj bi bil star že 81 let, v vasi Dolinčice št. 1, župnija Šmihel nad Plaberkom, pri hiši po domače „pri Pongracu“. Njegovemu očetu je bilo ime Franc (rojen 24. nov. 1834, ravno tam), materi pa Terezija, rojena Glinik 18. februarja 1844 v vasi Krašnice, župnija Ruda. Krščen je bil 13. marca 1883 v Šmihelu. Krstil ga je takratni šmihelski župnik Joh. Hafner.

V duhovniška je bil rajni škof posvečen po celovškem škofu 21. junija 1907, t. j. pred 57 leti. Nato je kaplanoval leto dni v Borovljah, potem pa študiral cerkvene vede v znanem dunajskem duhovniškem zavodu Avguštinjeju. Leta 1913 je postal profesor cerkvenega prava in moralike v celovškem semenišču, leta 1920 pa je postal profesor cerkvenega prava na univerzi v Ljubljani.

Dne 17. marca 1929, t. j. pred 35 leti, je bil imenovan za pomožnega škofa ljubljanskega (posvečen 14. julija 1929); 1. avgusta 1930 pa je postal redni škof ljubljanski po odstopu sivolasega nadškofa dr. Jegliča. To je potem ostal vse do svoje smrti dne 16. nov. Bil je 29. škof ljubljanski.

Govor papeža

Po proglašenju vseh treh dekretov je spregovoril sv. oče. Orisal je, kaj je koncil storil koristnega na svojem zadnjem zasedanju, poudaril važnost sprejetih osnutkov, napovedal, da se bo kurija internacionalizirala, izrazil svoje veselje nad dekretom o ekumenizmu, ki odpira koristen razgovor z nekristjani, ter pohvalil dekret o vzhodnih Cerkvah, ki je mogočen klic k edinstvu v veri.

Spomnil se je tudi vseh, ki so preganjani zaradi Kristusovega imena. Njim naj bo nauk Cerkev, ki blešči na sedanjem koncilu, v notranjo tolažbo.

Na koncu svojega govora je sv. oče opozoril na pomembno poslanstvo, ki ga ima Mati božja v življenju Cerkev. Zato je odločil, naj se doda k naslovom, ki jih Marija ima, še naslov: Mati Cerkev.

Prav z Marijo v zvezi je papež Pavel VI. sklenil v kratkem poslati v Fatimo posebno poslanstvo, ki naj temu marijanskemu svetišču izroči zlato rožo. Z zaključnimi besedami iz molitve „Pozdravljena, Devica“ je sv. oče končal svoj govor.

Koncilski očetje so v glavnem že zapustili večno mesto. Toda koncil bo živel dalje: v svojih komisijah, v svojih smernicah in — upajmo — tudi v naši dobri volji, da vsak s svoje strani prispeva k uresničenju koncilskih sklepov. — ej

Globoko zasnovani so tudi prispevki za božič v zvezi z našim najlepšim praznikom v družini. Zimsko razpoloženje ustvari že spis „Sneži, sneži...“, pesem „Ta noč je sveta noč...“ ter „Božična legenda“ pa nas privedeta k Detetu v jaslicah. Koliko vzgojnega posreduje „Mladi rod“ naši mladini prav zaradi tega, ker so v posameznih številkah upoštevani tudi večji prazniki, cerkvenega leta, s katerimi je življenje nas vseh tako tesno povezano!

A tudi drugi prispevki so zanimivi. Ne bomo jih navajali po vrsti, ker vemo, da vas bo gnala morda vendar radovednost k temu, da boste segli po „Mladem rodu“ ter se tako sami prepričali, kaj vse nudi naši mladini ter tudi vzgojiteljem v šoli ter po družinah zadnja številka.

Velikonjeva literarna nagrada

Slovenska kulturna akcija naznanja

Obletnico mučeniške smrti bomo obhajali v drugi polovici junija 1965, izid nagrade pa bo objavljen ob Božiču 1965. Nagrada znaša v skupnem znesku 100.000 argentinskih pesov. Veljal bo naslednji pravilnik:

1. Nagradi sta dve in sicer v zneskih 60.000 in 40.000 arg. pesov;
2. Prispevki morajo biti izvirna dela, ki še niso bila objavljena ali delno izvajana (roman, drama, zbirka novel ali pesmi, zbirka esejev);

Na povabilo krškega škofijskega ordinariata „na važen razgovor o cerkvenem položaju na Gorenjskem“ je škof dr. Rožman na duhovniško soboto, 5. maja 1945, odšel iz Ljubljane, potem ko je „polovico“ noči pred tabernaklijem molil za svet“ v Celovec. Nihče, najmanj pa škof sam, takrat ni vedel, da je to njegovo slovo od Ljubljane dokončno. Tedaj je namreč v Sloveniji prevzela oblast komunistična stranka.

„Ameriška domovina“ je letos objavila neko škofovo pismo iz tistega časa, ko se je mudil v Celovcu. Pismo kaže čudovito poznanje položaja in naravnost preroško videnje, kako se bodo stvari v svetu razvijale.

Škof dr. Rožman je bil nato povabljen od rojakov v Združene države v Cleveland v Ameriko. Tja je rajni škof prišel 2. julija 1948. Od tam je tudi 16. nov. 1959 odšel k Bogu po svoje večno plačilo. Njegovo truplo počiva pri Mariji Pomagaj v Lemontu na pokopališču slovenskih očetov frančiškanov.

V nedeljo, 15. novembra 1964, so brali v vseh štirih clevelandskih Cerkvah sv. maše za rajnega škofa; popoldne pa je bila po popoldanski cerkveni pobožnosti pri Sv. Vidu v tamkajšnji cerkveni dvorani spominška prireditev, katere so se udeležili številni tamkaj bivajoči Slovenci.

Spomnimo se tudi mi tega velikega našega rojaka!

Kratke kulturne vesti

CANKARJEV „MARTIN KAČUR“
V ITALIJANSKEM PREVODU

Biblioteka Universale Rizzoli, ki izdaja zbirko knjig žepne oblike, je izdala knjigo Ivan Cankar, Biografija di un idealista. To je prevod romana Martin Kačur (ki ima v slovensčini podnaslov Življenjepis idealista.) Prevod je oskrbel prof. Ciril Kutin.

Prevajalec je knjigi dodal še dokaj obširen uvod o Cankarju in njegovem delu, pa tudi o dobi in okolju, v katerem je Cankar živel in delal. Prof. Kutinu smo vsekakor lahko hvaležni za njegovo delo in zadovoljni smo tudi lahko, da je prevod prišel v zbirko, v kateri izhajajo najpomembnejši mojstri svetovne književnosti. Razen tega pa je to tudi — zaradi nizke cene — zelo razširjena zbirka. Cankarjevo delo bo torej prišlo v rolke številnih bralcev.

KONCERT ZAGREBČANOV V GRADCU

Glasbeni kritiki iz Gradca kar se da las-kavo ocenjujejo koncert Zagrebške filharmonije, ki je bil pred kratkim v Gradcu. Ocenjevalci zlasti poudarjajo temperament, kultiviranost in občutljivost zagrebških umetnikov. Obžalujejo, da je bil koncert enkrat in samo za mladino in da potemtakem veliko glasbenih občudovalcev ni moglo slišati umetnikov. Časopisi pišejo, da so poslušalci sprejeli Zagrebčane s pravimi ovacijami, koncert pa imenujejo triumfalni uspeh, simfonično slovesnost in podoben. Pripisujejo pa uspeh predvsem vodji orkestra dirigentu Horvatu, ki ga kritiki postavljajo z Oskarjem Danonom in Samom Hubadom med najsvetlejšje zvezde na jugoslovanskem dirigentskem nebu.

NAPREDEK „DRUZINE“

Edini list, ki je verski in izhaja v Ljubljani, je štirinajstodnevnik „Družina“. Čudili smo se, kako to, da na Hrvaškem izhaja že več verskih mesečnikov in posebno lepo urejanih „Glas koncila“, v Sloveniji pa preko lističa „Družine“ verska svoboda v tem pogledu ni segla. Zato z veseljem ugotavljamo, da je začela izhajati sedaj „Družina“ v povečanem številu strani, namreč na 16 straneh.

Nadškof dr. Pogačnik je izjavil, da želi, da bi se ta list kmalu tiskal v 100.000 izvodih. Bog daj!

3. Sodelovati more vsak kjerkoli živeči slovenski književnik;

4. Rokopise je treba poslati do 31. oktobra 1965 in sicer v dveh na stroj tipkanih izvodih na naslov: Slovenska kulturna akcija — Velikonjeva literarna nagrada — Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina;

5. Rokopisi morajo biti opremljeni s šifro. Pravo ime ali psevdonim, katerega nosilec pa mora biti znan vsaj enemu članu razsodišča, je treba poslati v rokopisu priloženi zapečateni kuverti, ki nosi isto oznako kot rokopis. Kuverte se odpro na dan razglasitve, t. j. dne 22. decembra 1965. Objavljena bodo samo imena nagrajenih avtorjev, ostali rokopisi ostanejo na uporabo piscem. Slovenska kulturna akcija pa lahko z avtorjevim dovoljenjem objavi tudi nenagrajeno delo;

6. Pod psevdonimom poslano in nagrajeno delo se more tudi pod psevdonimom izdati, če avtor to želi;

7. Nagrade so izplačljive v Buenos Airesu;

8. Sodelujoči pristanejo na to, da bodo nagrajena dela izdana v književnem programu Slovenske kulturne akcije za leto 1966 ali kasneje. Nagrajena dramska dela bodo po možnosti tudi uprizorjena. Za oboje bo dobil avtor še redni honorar založbe;

9. Materialistično usmerjena dela ne pridejo v poštev pri razpisu leposlovne nagrade;

10. Imena članov žirije bodo pravočasno objavljena;

11. Glasovanje razsodišča je tajno. Član razsodišča ne more sodelovati pri razpisu literarne nagrade;

12. Razsodišče ima pravico razglasiti prvo ali drugo nagrado za nedoseženo, če misli, da predložena dela ne ustrezajo potrebni merilu kakovosti. Prav tako ima pravico obe nagradi združiti.

Buenos Aires, dne 15. septembra 1964.

Slovenska kulturna akcija.

PRIREDITEV DIJAKOV SLOVENSKE
GIMNAZIJE

Skladatelj dr. Jerko Gržinčič je svojo opereto „MIKLAVŽ PRIHAJA“ na željo mnogih nanov priredil. V tej novi priredbi jo bodo letos igrali dijaki Državne gimnazije za Slovence ob sodelovanju orkestra celovškega Mestnega gledališča. Pri orkestru sodelujejo tudi štirje dijaki slovenske gimnazije.

Predstavi bosta dvakrat in sicer dne 8. in 13. decembra, obakrat ob 14. uri, v Mestnem gledališču v Celovcu.

Vstopnice dobite za 10.— do 40.— šillingov v šolski pisarni.

Skladatelj v svoji spremni besedi pripominja, da naj njegova opereta „prav lepo izpolni Miklavžovo prireditve, ki naj bi s tem izgubila one divjaške poteze, ki so ponekod z njo združene...“ Obenem pa naj po njegovi zamisli preproste in pevne melodije „slikajo razpoloženje Miklavževega večera“.

Opereta „Miklavž prihaja“ v treh dejavnih prikazuje slike iz nebes in iz moderne pekla ter Miklavžev prihod iz nebes na zemljo.

Besedilo za naše odre je dopolnil g. župnik Lovro Kaselj.

ŠKOCIJAN

(Pogreb Jarčevega očeta)

Spet je pobrala smrt enega izmed naših grč in narodnih stebrov.

Po kratki, trpljenja polni boleznini je umrl naš dragi rojak in sosed Janez Jernej Povoden, po domače Jarčev oče iz Straže vasi pri Škocijanu. Vsi smo bili ob tej vesti iznenadeni, saj nismo verjeli, ko smo izvedeli, da so rajnega očeta zaradi hude bolezni odpeljali v celovško bolnico. Nismo in nismo mogli verjeti, da je z njim že tako hudo, saj smo ga še nekaj tednov prej videli veselega in zdravega, četudi že nekoliko upognjenega pod težo starosti in skrbi. Poznali smo ga kot dobrega pevca, ki je še v svoji starosti rad prepeval lepe narodne pesmi pri svojem vsakdanjem delu.

Kljub svoji starosti, skrbem in težavam, ki jih ta prinaša, je kot reden naročnik našega tednika sledil vsem kulturnim in političnim dogajanjem na Koroškem. Znal je tudi v odločilnih in neugodnih prilikah zastaviti pravo besedo za naše narodne pravice. Rad se je pogovarjal o njih na poti k nedeljski sveti maši, ki jo je redno obiskoval, predvsem pa je pri pogovorih na našem „sejmišču“ pred cerkvijo zastavil svojo možgano besedo. Starejši smo ga poznali tudi kot dobrega igralca in se danes še spominjamo, kako pristno je znal igrati in zapeti tistega „piskranja“, ki je šel v Celovec piskre prodajat in jih je v Sinči vasi vse razbil, ko je hotel vstopiti v novo železnico, in „vrata so preniska b'la, krošnja pa previsoka“.

Njegovi igralski darovi pa so se podedovali na njegove hčre, ki so dolgo časa bile stebri igralske skupine škocijanske farne mladine, ko je ta doživljala še pod gospodom Rovanom svoje najlepše čase.

Bil je tudi zvest naročnik Mohorjevih knjig in je vedno že težko čakal nanje.

Tako smo videli v Jarčevem očetu ne samo skrbnega družinskega očeta, marveč tudi naprednega in vestnega kmeta in zavrednega narodnjaka, ki je vedel in znal tudi povedati, da je slovenske matere sin.

Z obilno udeležbo smo na njegovem pogrebu pokazali, kako smo ga cenili in spoštovali kot soseda in rojaka.

Naj počiva v miru v ljubljeni zemlji! Zalujočim sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje!

DJEKSE

(Blagoslov Rožančevega križa)

Zadnje nedeljo cerkvenega leta je bil blagoslov Rožančevega znamenja ali mimnatega (zidanega) križa. Kmetija Rožanc leži dobre pol ure pod Djelčami. Posestnik, p. d. Rožanc je dal postaviti malo nad Rožančev hišo nov zidan križ. Znamenje je posvečeno Materi božji. Vsi sosedje so prišli: od železnika, Zgajnarja, Mihaela Brodnika, Brežnika, Čukovnika.

Najprej smo molili pred križem rožni venec in litanije, nato je bil nagovor in nato blagoslov Marijine podobe. Potem so pevci cerkvenega zbora pod vodstvom pd. Pohojčnika, Rožančevega brata, zapeli več Marijinih pesmi. Vse seveda na prostem ob lepem, sončnem vremenu. Nagovor se je sukal okrog tehle misli:

Kako srečni smo, da imamo Marijino čiščenje! Kako pomilovanja vredni so lutarani, ki Marijinega čiščenja nimajo! Neka luteranska mati je naučila svojega otroka

Pri nas na Koroškem

Javna zahvala g. Blažiju Janšicu

V zadnjih letih so se obnovile cerkve v Medgorjah, na Radišah in v Zagorju. Za obnovo vseh teh cerkev se je osebno veliko trudil, zbiral darove in sam največ daroval naš dobri g. Blažij. Za vse to delo smo mu dušni pastirji z Radiš, Medgorij in Grabštajna iz srca hvaležni. Samo v preteklem letu je za obnovo župne cerkve v Medgorjah daroval 7000.— šillingov, letos pa je cerkvi plačal lepo novo nebo-baldahin za procesije, ki je stal nad 3000.— šil. Cerkvi je oskrbel krasni beli Marijin mašni plašč. Marijin bronasti zvon, ki pozdravlja Marijo trikrat na dan, je oskrbel naš dobri Blažij, naši farni cerkvi. Sedaj lahko razumemo njegovo gorečnost do božje Matere Marije in njegova vsakoletna romanja v velika Marijina svetišča po Evropi. Hvaležni smo mu za njegov opis romanj, zlasti v Lurd.

Milostljivi gospod prošt in dekan Trabe-

singer iz Tinj so g. Blažiju v navzočnosti preč. g. Mairitscha, g. Janka in g. Cvetka, katerim je g. Blažij veliko pomagal pri obnovah cerkva, izročili zahvalno pismo svetega očeta papeža Pavla VI. z apostolskim blagoslovom. Istočasno so mil. g. prošt prebrali in nato izročili zahvalno pismo našega škofa g. dr. Köstnerja.

Tem najvišjim priznanjem, ki so jih dali papež in naš škof dobremu in gorečemu laiku v delu za čast božjo in lepoto hiše božje, izrekamo tudi dušni pastirji vseh treh župnij s svojimi verniki prisrčno zahvalo in priznanje. Dobro vemo, da si g. Blažij ne želi javne zahvale, a je potrebna predvsem zato, da bo ta dobri g. Blažij vsem laikom v vzgled in v spodbudo.

Dobri g. Blažij Janšic, čestitamo vam!
Medgorje, 25. novembra 1964.

A. Cvetko

očenaš? Otrok se je naučil očenaš. Potem pa gleda mater, kakor da še nekaj manjka. Mati vpraša: „Kaj pa hočeš še?“ Otrok odgovori: „Ali imamo v nebesih samo očeta in nič matere?“ Mati sama začne o tem premišljevali in prestopi v katoliško vero, v kateri imamo v nebesih ne samo Očeta, ampak tudi mater.

Sledil je drugi primer ali zgled. Bilo je v Hamburgu, pretežno luteranskem mestu. Neki luteran vpraša znamenitega jezuitskega patra Roha: „Kako je to, da ste vi katoličani nekako bolj vedri in veseli kakor mi evangeličani?“ Pater Roh mu odgovori: „To vam lahko pojasnim. Če je v kaki hiši in družini vse zdravo: oče, mati, otroci, se vsi dobro počutijo in so veseli. Če pa mati umrje, je vse žalostno in pobito. Mi imamo še nebeško mater Marijo, vi luterani pa je nimate več, ker ste odpravili Marijino čiščenje. Zato ste manj vedri in veseli.“

Marijino čiščenje prinaša mnogo veselja in tolažbe.

In sledil je tretji primer: Bilo je v svetovni vojni. Neki vojak je bil smrtno ranjen. V bolnici leži, ni več upanja, da bo ozdra-

darji imajo poleg traktorja tudi še konja. Hlapcev in dekel pa skoraj ni več nobenih po vaseh. Zato motorizacija.

Strele in bliska z grmenjem je bilo letos malo. Tudi toča nas ni obiskala. Zadnji jesenski sneg pa je zlasti na drevju po vrtovih in gozdovih napravil nekaj škode. Glavne poti po občini so večinoma že asfaltirane. Poslopje skladišča raznega blaga v Dolah za vso deželo Koroško se vedno bolj veča in izpopolnjuje. Dobilo je tudi lastni vezni tir z železniško progo Beljak-Podravlje.

Birmank in birmancev je bilo letos od tu skupno 22, porok pa tukaj in od tukaj skupno sedem. Pogrebov pa je bilo doslej dvamajet, in sicer štiri ženski in 8 moških. Previdni so bili vsi. Naj vsi v miru počivajo! Birmanci pa v milostih in krepostih od dne do dne rastejo! Vsem vaščanom pa želimo milosten advent s svetinami in molitvami in prejemanjem svetih zakramentov ter nato prav vesele in blagonsne božične praznike ter zdrav in srečen potek novega leta 1965 in še mnogo temu sledočih v zdravju in sreči.

DIJAKI DRŽAVNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE

priredijo na praznik, 8. decembra in v nedeljo, 13. decembra 1964, ob 14. uri v Mestnem gledališču v Celovcu opereto

MIKLAVŽ PRIHAJA

ob sodelovanju orkestra celovškega Mestnega gledališča.

Vstopnice dobite v šolski pisarni.

ST. JANŽ V ROŽU

(Smrt Ane Gabriel)

vel. In piše materi pismo: „Mati, ko boš to pismo brala, bom že mrtev. Pa ne žaluj, misli na Marijo pod križem.“

Marijino čiščenje prinaša tolažbo. Kako srečni smo, da imamo Marijino čiščenje; da imamo nebeško mater Marijo.

S tem je bilo blagoslavljanje križa končano, ko so pevci odpeli Marijine pesmi. Posestnik, pd. Rožanc nas je nato vse skupaj povabil v hišo, kjer smo se pošteno okrepčali. Ze je bila noč, ko smo prišli domov.

SKOČIDOL — PODRAVLJE — VERNBEG

Vreme je bilo letos vseskozi ugodno. Po dvo- do trimesečni sončni dobi je sledila doba nekaj tednov deževja in zdaj je spet jasna sončna jesen. Podnebje je zato bilo tudi tu okoli ugodno za zidanje novih hiš in drugih poslopij po vseh vaseh. Število novih bo kmalu preseglo število starih hiš. Traktorjev in drugih motornih vozil je tudi pri nas vedno več, konjev in druge vprežne živine pa vsled tega iz dneva v dan — manj. Konj postaja v ravninah dežele že vedno bolj redka žival, ki je človeku skozi sto in tisočletja dajala vseletno in vsakodnevno pomoč pri izvrševanju raznih vozniških del, kakor n. pr. vožnje na polje ali v les in nazaj, oranje, vlačenje in druga vozilna opravila z vozovi na kolesa poleti in tudi s sanmi pozimi. Le redki gospo-

Neumevno nam je bilo, ko smo zvedeli žalostno novico, da je dne 19. novembra v celovški bolnici umrla za posledicami krute bolezni Ana Gabriel, p. d. Radarjeva Nani v St. Janžu v Rožu v 59 letu starosti. Nihče od nas ni slutil, da so rajni potekali že zadnji tedni življenja. Srečevali smo jo v dobri volji in nasmejanu. A zadnja ura, ki je določena vsakemu izmed nas, je doletela tudi rajno Radarjevo Nanijo. Sla je iskat še zdravja v bolnico, našla pa je tam smrt, ki je prišla za njo še prezgodaj. V nedeljo, dne 22. novembra, ob lepem jesenskem vremenu je rajno velika množica pogrebcev spremila na šentjansko pokopališče, kjer je ob strani svojega moža našla zadnje bivališče.

Rajna Ana Gabriel se je rodila v Podsinji vasi, v znani Gašperjevi hiši. Ze kot mlado dekle se je uvrstila v vaško prosveto. Nešteto krat smo jo videli kot izvrstno igralko na šentjanskem odru. Omenimo naj samo igro Miklova Zala, v kateri je rajna igrala vlogo Almire tako izvrstno, da jo do danes še nihče ni prekosil. Bila je dobra in vneto pevka, ljubila je pesem in materin jezik nad vse in se zanju tudi žrtvovala, posebno še ob času druge svetovne vojne. Za vse te njene zasluge je dragi rajni in slovo prepeval moški kakor tudi cerkveni

Naše prireditve

Farna mladina iz St. Janža priredi v nedeljo, 6. decembra ob pol 8. uri zvečer pri Miklavžu v Bilčovsu ljudsko igro

DESETI BRAT.

Prisrčno vabljeni!

Katoliška podeželska mladina iz Kazaz vas lepo vabi na

MIKLAVŽEVANJE

s petjem,

ki bo v nedeljo, 6. decembra 1964, ob pol 3. uri popoldne pri Ilgu v Kazazah.

ZITARA VES

V nedeljo, dne 6. decembra 1964, ob 15. uri pop. vas vabimo v Rutarjevo dvorano. Zapela vam bosta moški in otroški pevski zbor iz Zitare vasi.

Miklavž pa bo delil darila.

Starši in botri! Izrabite to priložnost in pošlite Miklavžu za vaše otroke nekaj podučljivih besed. Darila shranimo v župnišču in v trgovini Rutar.

Prireditelji

Kakor običajno priredi tudi letos globaško katoliško prosvetno društvo miklavževanje z opereto

„MIKLAVŽ PRIHAJA“

v nedeljo, 6. decembra, ob pol osmih zvečer pri Šoštariju.

Vsi, ki pričakujete, da vas bo Miklavž obdaroval, prisrčno vabljeni!

Farna mladina iz Zvabeka priredi v nedeljo, dne 6. decembra 1964, ob 3. uri popoldne v farni dvorani igro

PARKLJE V KOŠ.

Vsi prisrčno vabljeni!

Farna mladina v St. Jakobu v Rožu vabi na

MIKLAVŽEVANJE,

ki bo pri Antoniču na Reki v nedeljo, dne 6. decembra, ob 2. uri popoldne in, ob 7. uri zvečer za odrasle.

Vabljeni!

mešani pevski zbor v srce segajoče zaloge. Pred njenim domom ji je moški zbor zapel najljubšo pesem Gozdič je že zelen. Domači gospod župnik Vošnjak, ki so vodili tudi pogrebne obrede, so imeli na grobu lep poslovljni nagovor.

Rajna Radarca, kakor smo jo nazivali v domačem krogu, je samevala že dalj časa na lepem Radarjevem domu. Pred leti ji je umrl mož Toni. Sin Flori se je izselil v Kanado, hči Cili pa je omožena v Celovcu.

Se lansko leto je obiskala svojega sina in njegovo družino v Kanadi. Slutila pa ni, da bo videla sinovo ženo in vnučke prvič in zadnjikrat. Rajna pa kljub temu, da je bila sama, ni mirovala. Rada je pomagala sosedom, kjerkoli je pač mogla. Bila je znana in priljubljena daleč na okrog. Ko smo pred nekaj tedni bili zbrani v vesele pevski družbi pri Tišlerju, je bila tam tudi rajna Nani, saj je bil tam njen drugi dom. Pridružila se je nam pevcem in krepko pomagala peti. V spomin mi je prišla pesem: Rože je na vrtu pela... Najbrž je pela rajna to pesem zadnjikrat. — Nam pa v slovo...

Draga rajna!

Ne boš več pela rož na vrtu, — ne boš več pela pesmice, položili so te v črno jamo. — Srce nam kliče: Na svidenje.

Zaluje dom in čaka nate, kdaj pač se ti vrnila boš... dočakal te ne bo nikoli, odšla za vedno si odtod.

Zalujočim otrokom in sorodnikom naše iskreno sožalje.

Sentjanski Miha

Darovi za tiskovni sklad

Po 100.— S: Niko Karner, Celovec; Dr. Hafner Stanislav, Dunaj; 80.— S: Zabavnik Franc, Brdo/Zilja.

Po 30.— S: Muchel Katarina, Smiklavž Ruda; Jesch Katarina, Metlovo.

Po 20.— S: N. N., Smarjeta; Kos Antonija, Beljak; Ressimann Greti, Reka/St. Jakob; Lesjak Janez, Podgora; Simonič Marija, Stobce; Mikl Janez, Pečnica; Dr. Travnik Valentin, Borovlje; Mak Georg, Seie, Srednji Kot; Uznik Marija, Borovnica; Rakošek Maks, Borovnica; Koban in Pscheider, St. Janž; Škof Michael, Proboj; 15.— S: Družina Krucaj, Smiklavž.

GOSPODARSTVO:

Sveža zelenjava in sadje pozimi

Sveža zelenjava in sadje po vitaminski pa tudi po rudinski vrednosti prekašata konzerve; zato je prav, da se jeseni odločimo, katero sadje in zelenjavo bomo svežo vzimili. Odločitev je seveda odvisna od več činiteljev.

V prvi vrsti od prostora, ki ga imamo na razpolago in drugič od količine in vrste zelenjave in sadja, ki smo ga pridelali.

Najprimernejše vzimovalešče za zelenjavo in sadje je suha oziroma primerno vlažna, zračna klet, ki si jo moramo pripraviti. Važno je, da klet vsako leto sveže prebelimo. Vse lesene dele pa porubimo v 1-odstotni sodini raztopini, dobro splaknemo z vrelo vodo in presušimo na soncu. Pred uporabo je priporočljivo, da klet tudi zažveplamo in tako zmanjšamo možnost kvara živil, shranjenih v kleti.

Pred vzimovanjem zelenjave si pripravimo v kleti še osušene mivke.

Primerne za vzimovanje je cvetača, solata, koleraba, pod- in nadzemna repa, redkev, pesa, ohrovt, zelje, por, črni koren, peteršilj, zelena in hren. Od sadja pa običajno vzimimo le jabolka in hruške, ponekod pa tudi kivi in grozdje.

Za vzimovanje odberemo le kakovostno zelenjavo in sadje. Delo opravimo po možnosti v suhem in lepem vremenu, ko sta sadje in zelenjava suhi.

Razen endivije in cvetače, ki naj bosta še v rasti, mora biti vsa druga zelenjava pa tudi sadje popolnoma dozorelo.

Kapusi, čam in solati obtrgamo vse poskodovane liste, korenju in redkvi odtrgamo vse večje liste. Pesi jih prirežemo na 5 cm dolžine. Podzemni kolerabi, repi in redkvi pa z listi odrežemo še tenak pokrovec.

Če želimo pridelke, kot so pesa, korenje, repa, redkev in koleraba, hraniti za krajši čas, jih lahko pustimo kar na kupu. Za daljši čas pa jih moramo zasuti z mivko ali peščeno zemljo.

Peteršilj, zeleno, črni koren, hren, endivijo, zelje, ohrovt, por, radič zložimo v klet v vrste ter jih osujemo z mivko 15—20 cm na visoko. Med vrsticami moramo pustiti dovolj prehodov za nabiranje in zalivanje zelenjave.

V majhni kleti si pomagamo tako, da zlagamo zelenjavo krožno plast za plastjo v stožce. Med plasti nasujemo le do 15 cm

mivke. Zelenjavo zložimo s koreninami navznoter in listi navzven.

Če zelenjava vene, je znak, da je klet pre-suha in je treba zelenjavo pogosteje navlažiti; vendar pri tem pazimo, da ne vlačimo nadzemnih delov rastline, ker začne gniti.

Našteto zelenjavo lahko prezimimo tudi zunaj v podzemeljskih ali nadzemeljskih kopah, toplih gredah in podobno. Na prostem prezimi ohrovt, popčar, pastinak, črni koren, hren, por, peteršilj, radič, špinača, blitva, korenje, motovilec, zimska solata, zimski česen in pomladanska čebula.

Vzmljenje krompirja

Za vzmljenje krompirja v manjših količinah so zelo primerne lataste skrinje ali omare, ki imajo spodaj vratca za nabiranje

krompirja in so na nogah za 15 do 20 cm dvignjene od tal, da ima zrak z vseh strani dostop do gomoljev. Najprimernejši čas za vzmljenje krompirja je od 20. oktobra do 15. novembra.

Ko krompir izkopljemo, ga na zraku dobro osušimo in šele suhega vzimimo. Krompir hranimo v čisti, temni hladni, zračni in primerno vlažni kleti. Najmanj svoje vrednosti izgubi krompir, ki je vzmljen v kleti s stalno temperaturo +3 do +5 C. Klet, v kateri hranimo krompir, redno zračimo. Če klet ni dovolj temna, pokrijemo krompir s papirjem.

Vzmljenje sadja

Za zimo shranimo le najkvalitetnejše sadje. Tudi za vzmljenje jabolk so najprimernejše lataste police ali, še bolje, lataste skrinje z izvlečnimi predali, da lahko sadje stalno kontroliramo, ne da bi ga prijemali in prelagali. Tudi za vzmljenje sadje so potrebne primerno tople, temne in zračne kletti.

Največje svetovne banke

Kot vsako leto je tudi letos „American Banker“ objavil seznam največjih bank, razvrščenih po višini njihovih depozitov. Na svetu so 103 banke, katerih depoziti presegajo vrednost 1 milijardo dolarjev (tri med njimi vse v ZDA) imajo depozite več kot 10 milijard, Bank of America, ki je na prvem mestu pa ima celo depozite v višini 13.242,5 milijona dolarjev. Na drugem mestu je Chase Manhattan Bank s 10.691,1, na tretjem mestu pa First National City z depoziti, ki znašajo 10.424,9 milijona dolarjev.

Od omenjenih 103 bank, katerih depoziti presegajo 1 milijardo dolarjev, jih je 31 v ZDA, 17 na Japonskem, 11 v Veliki Britaniji, 10 v Zahodni Nemčiji, 9 v Italiji, 5 v Kanadi, po 4 v Franciji in Švici, 3 v Belgiji, po 2 v Španiji in na Švedskem in po 1 v Braziliji, Avstraliji, Indiji, Nizozemskem in v Hong Kongu.

Najmočnejša britanska banka Barclays Bank je na četrtem mestu v višini 5769,5 milijona dolarjev, medtem ko je najmočnej-

ZDRAVNIŠKI KOTICEK:

Ženska in cigarete

Psihično ravnotežje, zdravje in lepota žensk se izgublja v dimu — rezultatu kajenja

Kajenje je za ženske mnogo bolj škodljivo kot za moške. Ženske namreč s kajenjem nevarno zrahljajo svoje psihično ravnotežje, zdravje pa tudi lepoto. Ne mislite, da vas hočem kot konservativna žena odvratiti od kajenja. Zdravniki so že večkrat opozarjali na nevarnost zaradi kajenja.

Zakaj so ženske bolj občutljive za škodljive učinke tobaka kot moški? Morda bodo nekatere rekly: „Me žene smo mlajše od moških. Lahko rodimo otroke, naše mišice ostajajo nežne in izredno elastične.“ Za to gre zahvala arterijskemu sistemu, ki je povprečno za osem let mlajši kot pri moških. Toda: kakšna je druga stran kovanja? Mlajši organizem je manj zaščiten proti raznim škodljivim vplivom, vendar le pri otrocih, pri mladini.

Pri kajenju pride do zastoja v krvnem obtoku, in sicer se zmanjša dovod krvi za polovico, temperatura na koncu prstov pa se zmanjša za pet do sedem stopinj. Spričo tega dejstva tudi ni nič čudnega, če se pri ženskah, ki mnogo kadijo, stalno spreminja tudi krvni obtok.

Kajenje vpliva tudi na endokrine žleze, zlasti na tiroidno žlezo, ki je najbolj občutljivejša. Ta žleza je poleg hipofize najpomembnejši del ženskega organizma.

Kajenje prinaša nevarnost

Katerim nevarnostim so ženske izpostavljene? Pojavljajo se različne spremembe in občutki nelagodnosti, ki sicer vedno ne morejo biti nevarni. Podroben opis o vplivu kajenja na ženski organizem nam je dal nemški specialist — profesor Paul Bernard. Ta nemški zdravnik je napravil poskus na 5000 ženskah, ki ne kadijo in na 695 žensk, ki so strastne kadilke. Življenje teh žensk je spremljal kar 20 let. Pri nekaterih je lahko ugotovil spremembe v pubertetni dobi, pri nekaterih pa po zaključku menstruacije.

Kaj sodi profesor Paul Bernard o kajenju žensk: „Pri mladih deklicah, ki kadijo, so razne spremembe v pubertetni dobi dvakrat pogostejše kot pri tistih, ki ne kadijo. Ugotovil je tudi zastoj pri rasti. Poleg tega pa potrebujejo te deklice do nor-

ša japonska banka Fuyo Bank z depozitom 3433 milijonov šele na 21., zahodnonemška (Deutsche Bank) s 3216,6 milijona na 25. mestu, kanadska Royal Bank of Canada s 4686,3 milijona na osmem mestu in italijanska Banca Nazionale di Lavoro s 4044,2 milijona dolarjev na trinajstem mestu.

Od francoskih bank ima največjo vrednost depozitov Credit Lyonnais, ki je s 3702,1 milijona dolarjev na 18. mestu. Zanimivo je, da je najmočnejša švicarska banka Banque Credit Suisse s 1657,4 milijona dolarjev šele na 53. mestu in sicer poleg že omenjenih za brazilsko Banco do Brasil, ki je na 40. mestu z 2294,5 milijona dolarjev in avstralsko Bank of South Wales, ki je s 1996,8 milijona dolarjev na 48. mestu.

Z depoziti med eno in pol drugo milijardo dolarjev je najmočnejša belgijska banka na 59., španska na 79. in nizozemska na 82. mestu. Od 103 najpomembnejših bank na svetu jih je 99 koncentriranih v enajstih razvitih državah, 4 so v državah v razvoju, in sicer: 1 v Braziliji, 1 v Indiji in 2 v Španiji.

malizacije menstruacije daljšo dobo. Bolečine za časa menstruacije so močnejše. Pojavljajo se tudi pri tistih dekletih, ki morda pokadijo samo po tri cigare na dan. To kaže, da je tudi zelo majhna količina nikotina škodljiva v dobi, ko je celotna rast organizma odvisna od normalnega funkcioniranja endokrinih žlez. Pri odraslih ženah povzroča kajenje nepravilnosti v menstrualnem ciklusu, ki ga stalno spremljajo bolečine in nespečnost.“

Najpogostejše utrujenost

Ženske, ki mnogo kadijo, so zelo utrujene. To je posebno zanimivo, saj se zmanjša količina rdečih krvnih teles in hemoglobina v krvi. Kakšen pa je položaj pri nosečih ženah, ki kadijo?

V Angliji in v Kaliforniji v ZDA so napravili dve anketi, ki sta dali precej raz-

logov vsaki ženi, ki kadi, da dobro premisli. Raziskavi sta dali naslednje rezultate:

— Ženske, ki mnogo kadijo in ki za časa nosečnosti ne prenehajo s kajenjem, dvakrat pogosteje prerano rodijo, kot ženske, ki ne kadijo.

— Obstoj določena vzročna povezava med številom preranih porodov in številom cigaret, ki jih ženske dnevno pokadijo. V 5000 primerih odpade na ženske, ki pokadijo dnevno do 10 cigaret 13,6 odstotka preranih porodov, na ženske, ki pokadijo 15 cigaret 25 odstotkov, pri 35 cigaretah pa se odstotek preranih porodov dvigne na 33,38 odstotka.

Zdravniki so tudi ugotovili, da imajo otroci mater, ki mnogo kadijo, pri porodu manjšo težo. Povprečno je teža manjša za 170 gramov. Poleg tega so otroci mater, ki kadijo, nežnejši in manj odporni, pojavljajo pa se tudi bolezenske spremembe, saj se otrok zastruplja z nikotinom že v materinem telesu. Po porodu pa pride nikotin v otroka preko materinega mleka.

Od ene cigarete naglo navzgor

Statistični podatki kažejo, da je leta 1925 samo en odstotek žensk pokadilo eno do dve cigareti dnevno. Danes je položaj povsem drugačen. V Franciji pokadi 28 odstotkov žensk najmanj deset cigaret dnevno, v Angliji in Združenih državah Amerike pa je ta odstotek še višji — 48. Kaj je torej treba ukreniti?

Zdravniki predlagajo, naj ženske za časa nosečnosti ne kadijo, pa tudi sicer naj žene v nekaterih obdobjih leta zmanjšajo število cigaret. Zdravniki predlagajo še: kadite čim počasneje, kajti tako boste pokadili manj cigaret. To je ugotovitev matematike. Če je cigareta mrzla, je manj škodljiva. Ženske naj opravljajo čim več tistih opravil, pri katerih ne morejo kaditi. Kajenje je skoraj onemogočeno pri pospravljanju stanovanja in pri previjanju otrok.

Ženske, ki delajo v pisarnah, naj upoštevajo pravilo: v pisarnah ni dostojno kaditi. Dobro je tudi, da pri sebi nimate nikoli vžigalic ali vžigalnika. V večini primerov vam bo dokaj neprijetno, če boste stalno prosili za ogenj koga drugega. Po vsaki jedi si očistite zobe, ker tudi svežina v ustih odvrča od kajenja.

Papige in mačke prenašajo tbc

Odbor strokovnjakov za tiste bolezni živali, ki se dajo prenesti tudi na človeka in ki deluje v okviru mednarodne zdravstvene zveze, je zasedal v Stockholmu. Na tem zasedanju so posamezni člani komisije prikazali vrsto najnovejših ugotovitev, pri čemer je prišlo do izraza, da se je obolenost od tuberkuloze v nekaterih državah močno zmanjšala tudi na račun tega, da se je hkrati z borbo proti tuberkulozi pri ljudeh začela tudi borba proti tuberkuloznemu govedu. Vendar so strokovnjaki ob tej pozitivni ugotovitvi opozorili na drugo nevarnost, ki se pojavlja na novo. V svetu se vedno bolj uveljavlja nekakšna manija, imeti na domu papige, opice in seveda pse in mačke. V kolikor sta slednji dve vrsti domačih živali nekakšna nužnost, so papige in opice bolj kot drugo — nepotrebna kaprica. Ničče namreč nima nič proti tem prijetnim živalim, toda izkušnje so pokazale, da so te sicer ljubke živali zelo pogosto nosilci tuberkuloze.

Ozeblina

Delovanje mraza na človeški organizem je mnogostransko. Okvare, ki jih povzroča mraz, so splošne in krajevne. Med splošne prištevamo zmrzline, med krajevne pa ozebe in ozeblina. Ozeblina se javlja v zimskem času na tistih delih telesa, kjer je krvni obtok najbolj počasen, se pravi na prstih roke in noge, peti in podplatih, nosu in ušesih. Za nastanek ozeblina niso vedno potrebne temperature pod ničlo, do ozeblina pride tudi, če so temperature nad ničlo, a je zrak poln vlage. Ozeblina so večinoma okrogle oblike, bleščeče površine ter rdečkaste ali rdeče-modre barve. So srbeče in srbež postaja pri vsaki spremembi vremena močnejši ter se pogosto stopnjuje do neznočnosti.

Več stopenj ozeblin

Ozeblina se javlja v več stopnjah: prva stopnja kaže rdečino in vneto oteklino, druga stopnja mehurje, tretja pa odmiranje tkiva.

K ozeblinam so nagnjeni tisti, ki imajo potne noge in nosijo obušalce, ki prepuščajo vlago. So pa tudi ljudje, ki dobijo ozeblina kljub temu, da imajo stalno suhe noge.

V to vrsto ljudi spadajo tako imenovani limfatiki ter deklice z znižanim krvnim pritiskom in neredno menstruacijo. K ozeblinam so nagnjeni tudi slabokrvneži, zato je treba v takih primerih najprej zdraviti slabokrvnost. Sploh moramo vedeti, da so ozeblina v večini primerov znak kakke notranje bolezni ali motnje. Nekateri zdravniki so tudi mnenja, da je osnovni pogoj za nastanek ozeblin pomanjkanje vitaminov, zlasti velja to za vitamine C, D, E in PP. Pravilna prehrana, bogata z vitamini, je torej najboljša zaščita pri preprečevanju ozeblin. Vitamin C se nahaja predvsem v svežem sadju in sočju, posebno veliko ga je v surovem zelju in papriki; vitamin E dobimo v presni slamini, vitamin PP pa v mesu in drobju. Pri zdravljenju ozeblin uporabljamo izmenične kopeli ter razna dražila mazila. V zdravljenju se poslužujemo tudi obsevanj z višinskimi soncem ter — kar velja zlasti za hujše primere — z rentgenom. Tisti, ki so nagnjeni k ozeblinam, bi morali nositi že od prvega jesenskega deževja dalje toplo in dobro obutev ter rokavice.

Sadni kis ali oacet

Kjer imajo sadno drevje in sadje, si lahko naredijo okusen domač kis. Vzamemo tropine popolnoma zrelih jabolk. V večjo posodo ali kad stremo sprešane tropine. Ko se segrejejo, (približno čez 3 dni) in dobijo vonj po octu, jih zalijemo s toplo vodo, in sicer toliko, da so dobro namočene. Posodo pokrijemo s pokrovom. Kisanje traja pri 18 do 20 stopinjah 8—10 dni. S poskušnjo ugotovimo kakovost. Če je kis pre slab, dodamo jabolčni ali kako drugo alkalno pijavo. Tropine potem sprešamo, alkalno pijavo v sodih (flaškoni, steklenicah) v kleti, kjer ne zmrzuje. Posoda mora biti do vrha polna.

Najhitreje poteka kisanje pri 20 do 25 stopinjah. Za kisanje je potreben zrak. Dober kis hranimo potem vedno v polni posodi in na hladnem prostoru. Navaden kis ima 2 odst. oacetne kisline, esenca pa 4 odst.

Kis naredimo lahko tudi iz jabolčnih olupkov, ki jih postavimo v kozarec in zalijemo z mlačno vodo. Če temu dodamo nekaj žlic sladkorja, dobimo čez kakih 14 dni zelo močan in dober kis.

Umita jajca se hitro kvarijo

Včasih so sveža jajca umazana in zato neprikladna, toda prati jih ne smemo, ker se hitreje kvarijo. Na opranih jajcih se naseli zelena plesen. Zato v večjih živinorejskih farmah jajc ne perejo. V tujini pa se izogibajo umivanju zlasti tistih jajc, ki so jih namenili za izvoz.

V Vel. Britaniji s posebno preiskavo lahko ugotovijo, če je jajce umito. Na jajčno lupino kanejo posebno kemijsko raztopino in obsevajo z ultravijolično svetlobo. Na jajcih, ki pred poskusom niso bila vlažna, nastane na mestu obsevanja rdečkasta usedlina. Zahvaljujoč temu načinu, umitih jajc tam ne morejo več prodajati po isti ceni kot kakovostna, ki jih poprej niso umili.

Slov. mladina v zamejstvu

Ze petnajst let delujeta v Argentini dve slovenski mladinski organizaciji, ki nadaljujeta s tradicijo katoliške mladinske organizacije, katera je začela pri Slovencih bujno delovati že v času pred prvo svetovno vojno. Takrat je to bila telovadna organizacija „Orel“, ki pa je imela v svojem programu tudi kulturno poslanstvo in izobraževalno nalogo. Pa tudi med obema svetovnimi vojnami je orlovstvo zelo uspešno delovalo, okrog leta 1930 pa je moralo začasno prenehati, nakar je po nekaj letih zopet nastopilo pod imenom Fantovskih odsekov in Dekliških krožkov.

V imenu poslanstva in tradicije teh katoliških organizacij skuša katoliška mladina še danes vršiti svojo katoliško organizacijsko dolžnost zlasti v zamejstvu in v izseljenstvu. Tako imamo na Koroškem mladinsko organizacijo v okviru Krščanske kulturne zveze ter na Primorskem v okviru Katoliške prosvete in še nekaterih drugih mladinskih skupin. Prav posebno pa skuša nadaljevati delo nekdanje mladinske organizacije v domovini mladina v izseljenstvu v Zapadni Evropi in obeh Amerikah.

Največja skupina Slovencev se je po drugi svetovni vojni naselila v kompaktnosti v Argentini. Tam so si po velikih žrtvah zgradili celo vrsto kulturnih domov in športnih igrišč, kjer se zbira slovenska mladina. V Buenos Airesu imajo tudi dve osrednji organizaciji, ki združujeta posamezna društva v enoto. To sta Slovenska dekliška organizacija (SDO) in Slovenska fantovska zveza (SFZ), ki sta letos obhajali že svojo petnajstletnico obstoja.

Društva v okviru teh osrednjih organizacij se posvečajo predvsem telesno-vzgojnemu nalogam mladine in so zato v prvi vrsti telovadna društva. Gojijo pa gimnastiko in šport v skoraj vseh panogah. Poleg tega pa se udeležujejo tudi na prosvetno-kulturnem sektorju. Tako so pred nekaj meseci pripravili v sodelovanju z drugimi organizacijami izredno dobro uspelo prireditve; Zupančičevo „Dumo“, ki je bila glavna točka na programu proslave 15-letnice obstoja organizacije.

Na drugo nedeljo v novembru pa sta obe osrednji organizaciji priredili svoj redni Mladinski dan, ki je bil letos že dvanajsti. Po dopoldanski službi božji je bila popoldanska telovadna prireditev. Nastopili so v odbojki, namiznem tenisu, nogometu, šahu, lahki atletiki in plavanju. V teh panogah so udeleženci med seboj tekmovali. Poleg tega pa je bil še telovadni nastop, na katerem so nastopali naraščajniki in naraščajnice (to so najmlajši) s prostimi vajami. Dekleta raznih krožkov pa so nastopala s folklornimi plesi in raznimi rajalnimi nastopi.

Vsekakor je argentinska slovenska mladina na tem področju mladinskega udejstvovanja mnogo pred nami. So pač prej razumeli, da je mladini treba dati v lastnem okviru možnost, da se udeležuje ne le kulturno-prosvetno ali pa morda še v nogo-

ZA MLADINO
IN PROSVETO

Zločinstvo mladih . . .

Saj skoraj ni mogoče, da bi mlad človek postal zločinec. Pa vendar zatrjujejo statistike, da je vedno več zločincev med mladostniki. Te dni so ujeli v Nemčiji tri fante v starosti 12—17 let, ki imajo na vesti že 28 težkih zločinov, največ ubojev in nasilstev nad starimi. Pa tudi v Celovcu so te dni obsodili mladostnika 19. let na devet mesecev strogega zapora zaradi večjih tatvin. Mladostnik je bil že sedemkrat kaznovan in je pred časom ubežal iz poboljševalnice v Kaiser-Ebernsdorfu.

V obeh slučajih ugotavlja sodnik: starši se niso brigali za otroke. V prvem slučaju starši niso niti postali pozorni nad svojimi

sinovi, ko so si za ukraden denar nabavili nove obleke in razne aparate.

Krivično bi bilo zato metati krivdo le na mladostnike. Marsikateri fant je že preklel očeta in mater, ker mu razen življenja nista znala dati ničesar, kar bi ga naredilo za poštenega človeka.

Res je sicer, da narašča število mladostnih zločinov, toda objektivni opazovalci zatrjujejo, da se v istem razmerju množi tudi zločinstvo odraslih.

Mladina je še vedno dobra in bo dobra tudi ostala, če bo le deležna skrbi in ljubezni očeta in matere.

Za film je potreben denar

Ali morda veste, da na svetu vsako leto spravijo na platno okoli 1800 filmov; od teh seveda največ v Združenih državah, kjer naredijo letno okoli 400 filmov.

Za produkcijo filmov je treba ogromno denarja. V Avstriji stane izdelava navadnega filma 3 do 4 milijone šilingov, dočim pride boljši barvni film na 7 do 8 milijonov šilingov. Radi teh ogromnih vsot si manjše države pač ne morejo privoščiti velikih, monumentalnih filmov. Te vrste filmov, kot so na primer: Quo vadis, Ben Hur, 10 zapovedi, Vojna in mir in podobno, morejo izdelati samo še bogati Amerikanci; saj stane tak monumentalni film tudi do 100 milijonov šilingov.

Ze režija takih filmov je silno draga; toda glavni vzrok teh visokih številok so muhasti filmski zvezdniki, ki za majhno plačo ne stopijo pred filmsko kamero. Najbolj znameniti filmski igralci namreč zaslužijo bajne svote; znano je, da na primer B. O. W. Fischer zasluži pri nastopu enega filma do 2 milijona šilingov. Se celo tu v Evropi je italijanska filmska zvezda Lollobrigida, katere mož je Slovenec, po rodu s Koroške, zaslužila milijonske vsote za svoje nastope v filmu.

Vse te milijone prinesejo filmski industriji skromni gledalci s svojo vstopnino. In znano je dejstvo, da spadajo danes filmski podjetniki med najbogatejše ljudi; torej „ta gšeft“ dobro nese. Med to več-milijonsko množico, ki podpira filmske velikaše,

metu, marveč tudi v drugih športnih in gimnastičnih panogah, če nočemo, da nam bo mladina ušla v tovrstna društva z nam Slovincem nenaklonjeno miselnostjo!

spadaš tudi ti, katoliški fant in katoliško deklet. S svojo vstopnino podpiras ta podjetja prostovoljno, zato imaš tudi pravico na nek način tudi določati, kakšen film se naj pri nas predvaja. Če bodo namreč filmski podjetniki ugotovili, da hočejo gledalci le dobre in poštene filme gledati, bodo tudi take proizvajali; saj gre njim le za zaslužek.

Pri tem se katoličan drži sledečih pravil: 1. Škoda je za denar, da bi se pozneje moral jeziti, ker te film ni zadovoljil. Prepričaj se zato, kaj pravi o njem katoliška filmska komisija.

2. Filmski reklami ne verjamem, ker je navadno pretirana; plakati imajo namreč nalogo, čim več ljudi privabiti k predstavi. 3. Če Mici in Urši hvalita film, še zdaleč ne verjamem; saj imam svoje prepričanje in svojo sodbo. Samo resnim kritikom bom verjel.

4. Mnogo ljudi pusti pri obisku filma svoj razum doma in predstavo kar „požirajo“. Moj okus je pa občutljiv in izbirčen; zato dobro premislim vse, kar je bilo na plakatu prikazano.

5. O filmu razmišljam še tudi pozneje in se rad s kom o njem pogovorim; več glav več ve in več vidi; tako bo moja sodba o filmu popolnejša.

6. Vsak resnejši film ima svoj problem, katerega hoče po svoje prikazati; zato se vprašam, kaj mi hoče ta film povedati in kaj hoče pri meni doseči. Ker vzgledi vlečejo, bom pozorno presodil značaje nastopajočih.

7. Vstopnica, katero sem plačal, je moja glasovnica za dober film oziroma proti slabemu filmu. Zato bom sam obiskoval te dobre filme in bom k temu navajal tudi moje prijatelje in znance.

Otroški
katiček

Ljubi sveti Nikolaj

Ljubi sveti Nikolaj,
darov nam prinesi kaj!
Mi otroci bomo vzorni,
pridni vedno in pokorni.

Ant. Medved

Ciganska družina

(Srbska narodna)

Bila je huda zima in ob ognju se je grela ciganska družina. Mati reče:

„Presneta reč, če bi imeli masla, kakor nimamo moke, bi si izposodili na vasi posodo, pa bi umesili gosposko potico.“

Pa se oglasi mlad ciganček: „Jaz bi jo nesel v peč, da se speče.“

Koj za njim se oglasi drugi in iztegne roko, kakor da bi grabil nekaj pred seboj:

„Jaz pa bi jo, mamica, takole pojedel!“

Oče, cigan, to videč, ga useka po roki, rekoč:

„Počasi, počasi, no! Vrag te pocitraj! Kaj hočeš celo potico ti sam pojesti?“

Iz filmskega sveta

IRIS IN ATLAS NUDITA DOBRE FILME

V javno mnenje vedno bolj prodira zavest odgovornosti, katero ima vsak resen človek ob današnjem filmu, ki je postal zelo važen čimtelj v socialnem sožitju družbe. Tako se že kažejo sadovi naporov onih, ki so se zavzeli za akcijo „Dober film“. Danes pogosto slišimo, da ljudstvo zahteva dobre, moralno in umetniško pozitivne filme in tudi javna obveščevalna sredstva, kot so radio, časopis, javne diskusije in televizija se radi zavzamejo za čim boljše kvaliteto filma.

Veliko besedo pri izbiri filmov imajo družbe, ki filme posredujejo oz. posojajo. Izmed številnih izposojevalnih filmskih družb v Avstriji sta se zadnji čas odločili dve, da bosta skrbeli, da nudita avstrijskim kinom le dobre filme. To sta družbi Iris-film z Dunaja in Atlas-film iz Duisburga iz Nemčije, ki tudi pri nas mnogo posoja. Posebno pa je znana družba Iris-film po svojem prizadevanju, da posreduje predvsem umetniško in moralno dobre filme. Tako je bilo največ filmov te izposojevalne družbe ocenjenih z zelo dobrimi ocenami. Tudi je ta družba prejela kar 11 mednarodnih nagrad za filmsko reklamo, ker je bila umetniško nadpovprečno dobra.

KRIMINALNI ROMAN

SAX ROHMER

SKRIVNOST

dc. Fu-Mančuja

Prevedel:

AVGUST PETRISIČ

12. NADALJEVANJE

Po mojem mišljenju — enako so mislili tudi nekateri zdravniki strokovnjaki — to ni bila posledica udarca na glavo, pač pa posledica majhnega vbočljajca, ki je bil videti malo na desni pod prvimi hrbteničnimi vretencem na tilniku — in ki je bil nedvomno narejen s podkožno vbrizgalko. S tem nam je ubogi Denby nevede podal zadnji člen v verigi. Zalkaj ni dvoma o tem, da je Fu-Manču s tem svojim dejanjem nameraval prepričati Elthamov povratek v Ho-Nan. Kakšne vrste je bila tekočina, vzbrižgana Denbyju, ki je lahko povzročila izgubo spomina, to je bila uganka — uganka, ki vključuje zapadni učenosti: ena izmed mnogih čudnih skrivnosti doktorja Fu-Mančuja.

Tajna Kitajska

Odkar se je bil Nayland Smith vrnil iz Burme, sem le redkokdaj vzela v roke kak časopis, ne da bi v njem našel na dokaze početja, ki ga je povzročal Fu-Manču. Ako so mi taki članki doleteli ušli, ali pa se mi mislo zdela vredni pozornosti, ali pa so zdaj številčno tako narasli, misem mogel doznati.

Nekega večera, kmalu po našem bivanju v Norfolk, sem prebiral razne liste, ki sem

si jih prinesel s seboj, in opazil nič manj ko štiri članke, ki so se bolj ali manj neposredno nanašali na pošastno zadevo, s katero sva se prijatelj in jaz ukvarjala.

Noben bel človek, o tem sem prepričan, ne odobrava brezčutnosti Kitajca. Ves čas, odkar je dr. Fu-Manču prebival v Angliji, je tisk složno molčal o povodu tega brvanja. Taka je bila Smithova naredba. Posledica tega bo, da bo marsikdo, ko bo slišal o Kitajčevih dejanjih, sprejel moje poročilo z dvomi in nevero.

Zgodaj zvečer sem se ukvarjal s pisanjem uvodnih poglavij tega poročila, zavedajoč se, kako težko bo moj bralec sredi varne in udobne okolice pripisal kakemu človeku toliko zločinske zlobe, kakor se je pokazala v zasnovi in izvršitvi umora, ki je bil izvršen na siru Crichtonu Daveyu.

Človek bi tudi od največjega propaleža pričakoval, da tudi proti najhujšemu sovražniku ne uporablja sredstva, kakor je zayatski poljub. V takihle mislih so mi oči običale na sledečem:

„Ekspresni dopisnik

New York.

Detektivi vlade U. S. iščejo na otočju Južnega morja nekega Havajca z otoka

maui, o katerem menijo, da je prodajal strupene škorpione Kitajcem na Honolulu, ki so se hoteli znebiti svojih otrok. Umori novorojenčkov po škorpionih ali kako drugače so se med Kitajci tako strašno razširili, da so oblasti uvedle poizvedovanja, ki so dovedla do lova za prodajalcem škorpionov na Mauiju. V glavnem so vsi otroci, ki umrjejo na zagoneten način, nezaželeni deklice, in skoraj v vsakem primeru starši takoj pripišejo smrt vgrizu škorpiona in so pripravljene prinesiti v dokaz svoje navedbe kako bolj ali manj strupeno golazen. Oblasti ne dvomijo, da se število detomorov s škorpioni veča, zaradi česar so izdane odredbe, uloviti za vsako ceno prodajalca škorpionov.“

Ali se je potemtakem čuditi, da so taki ljudje ustvarili kakkega Fu-Mančuja? Članek sem izrezal in ga vlepil v zbiralni zvezek, odločen, da ga, ako to doživim, objavim v svojem poročilu kot opis kitajskega značaja.

Neko poročilo v listu „The Globe“ in neki odstavek v listu „The Star“ sem tudi izrezal. V njih so bili dokazi globoko zasidranih tajnih nemirov, ki so se pojavljali v središču mirne Anglije po osebi zloglasnega doktorja.

„Hongkong, petek.

Li Hon Hung, Kitajec, ki je včeraj streljal na vladnega guvernerja, je bil na sodnji obdolžen, da je streljal nanj z namero, da ga umori, kar je enako poskusu umora. Jetnik, ki ni imel branilca, je bil spoznan za krive-

ga. Pomožni državni tožilec je želel, da ga še do ponedeljka zadržijo v preiskovalnem zaporu. — Priznani, ki so jih včeraj posneli nekateri očividci, so odkrili navzočnost nekega pomagača, ki je bil tudi oborožen z revolverjem. Zvedeli smo, da je imel ta mož, ki so ga snoči aretirali, pri sebi razne obtežilne spise.

Pozneje.

Preiskave listin, ki so jih našli pri Li Hon Hungovem pomagaču, so odkrile dejstvo, da sta oba moža prejela obilna denarna sredstva od družbe Kanton Triad, ki so njeni ravnatelji uprizorili umor sira F. M. in Mr. C. S., kolonialnega tajnika. V nekem poročilu, ki ga je pripravil pomagač, da ga pošlje v Kanton, je izrazil obžalovanje, da se je atentat izjalovil. — Reuter. — „Uravno poročajo iz Petrograda, da je skupina kitajskih vojakov in kmetov obkolila hišo nekega ruskega državljanca, po imenu Said Effendi, blizu Khotana v kitajskem Turkestanu. Obstreljevali so hišo in jo zažgali. V hiši je bilo okrog 100 Rusov, izmed katerih jih je bilo mnogo ubitih. Ruska vlada je pooblastila svojega poslanika v Pekingu, naj najodločneje zahteva preiskavo in kaznovanje krivcev. — Reuter.“

Slednjič sem našel v stolpcu raznih oseb: nih vesti sledeče:

„Ho-Nan. Opustil nameravani poset. — Eltham.“

Pravkar sem bil nalepil članek, ko je vstopil pil Nayland Smith, se vrgel v naslanjač in me gledal čez mizo. Pokazal sem mu izrezke.

„Veseli me zaradi Elthama — in zaradi

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

Sreča in blagoslov za vse

(Popotne vtise koroškim bralcem opisuje g. Vinko Zaletel)

(3. nadaljevanje)

Hong Kong je „biser angleške kraljevine“. Skoro edina kolonija, ki jo je Anglija ohranila in jo ima trdno v rokah, kjer ni upora proti „kolonialnim silam“, ampak je ta kolonija sreča in blagoslov za vse. Hong Kong je zakladnica Anglije, kjer se steka za New Yorkom največji kapital, kjer Anglija največ zasluži, četudi ni v Hong Kongu nobene carine in malo davkov.

Hong Kong so vrata na Vzhod, od tu gre do zračne in morske poti po vsem svetu in marsikatero in — edine — tudi v rdečo Kitajsko.

Hong Kong je največje turistično središče Azije. Vsako leto ga obišče četrto milijona Amerikancev poleg drugih potnikov iz vsega sveta — zakaj bi ne bil med temi enkrat tudi popotnik s Koroške?

Ko so Angleži zasedli Hong Kong, je bilo tu 20.000 ljudi. Leta 1860 so dobili od Kitajcev še kos zemlje na kitajski celini, kjer je danes mesto Kowloon, kar pomeni kitajsko „Devet zmajev“, ker je bilo tam devet skalnih čeri. Leta 1898 pa so dobili od Kitajcev za 99 let v najem še nekaj kitajske zemlje, imenovane „New Territories“ in nekaj otokov. Vse ozemlje „Kronske kolonije Hong Kong“ meri 1023 km².

Na obljudenem ozemlju 30 kvadratnih kilometrov se je po vojski nagnetlo 600.000 ljudi. Danes jih je že osemkrat več, preko štiri milijone! Na kvadratni kilometer pride torej okoli 130.000 ljudi!

V tem je največji problem Hong Konga: tja se je navalilo 2 milijona beguncev, odkar je na Kitajskem zavladal komunizem. Kljub smrtni nevarnosti in kljub temu, da mnoge begunce vračajo, jih pride vsako leto skozi „bambusovo zaveso“ okoli četrto milijona! Seveda brez vsega, brez denarja, obleke, le z golim življenjem. Razumljivo, da je nastala strašna revščina. Begunci so zasedli vse luknje, vsa pobočja hribov okoli mesta in še vode. Zgradili so si iz pločevine, konzervnih škatel, zabojev, zavrženih desk zastilna stanovanja, pa ne zaslužijo tega imena, ker pri nas imajo kure in živina boljše bivališče. Vsaj pol milijona teh Kitajcev živi v „džunkah“, to so male pokrite ladjice na vodi. Večinoma so te džunke tako na gosto skupaj, da sploh ne morejo nikamor in so kot vasi na vodi. Če pomislimo, da imajo kitajske družine po 5 do 8 ali še več otrok in da se v majhni baraki ali na džunki vrši vse življenje družine, da tukaj družine žive in spe in jedo in se rode otroci in ljudje umirajo, potem si morete le malo predstavljati o tem v sili, razkošni Evropi, v svojih hišah, kaj je tukaj.

Ko sem hodil med temi barakami in džunkami, sem veliko slikal, da boste imeli na slikah pravo predstavo.

Toda na tisoče ljudi nima niti takega bivališča, in spijo po dvoriščih, v vežah in tudi kar na pločnikih.

Prav je, da vsaj malo spoznamo to revščino, da smo prvič lahko zadovoljni in Bogu hvaležni za vse, kar imamo, drugič pa, da bi odprli svoja srca in svoje denarnice in bi skušali pomagati. Ali res moremo reči: kaj me to briga? Ali sem jaz kriv? Sami naj poskrbijo zase! Ali ni ta revščina predvsem zato, ker krščanski zapad ne pomaga, ker je otrdel in oslepel v materializmu in ne vidi v tem kitajskem beguncu sočloveka, ki ima tudi dušo, isto pravico do življenja, do dela, do svobode in do človeka vrednega življenja.

Največjo pomoč bi nudile lahko velike bogate države, če bi dovolile Kitajcem, da se vselijo. Saj je še veliko prostora na sve-

Mark Twain:

Se li spominjaš, dragi prijatelj?

Vprašanje, ki ga lepi ženi ne zastavljamo

Ko sem se na dopustu s svojim prijateljem Harrisom nastanil v nekem hotelu v Luzernu v Švici, sem nekaj doživel, česar ne bom tako hitro pozabil. Sedela sva v do zadnjega kotička zasedeni obednici imenitnega hotela. Prijatelj me je opozoril na očarljivo damo, ki je sedela s svojim spremljevalcem ob nasprotni mizi. Harris me je nagovoril z besedami: „Ti, ki si zelo pameten, reci mi, koliko je stara ona lepa gospa tamle? — Odgovoril sem: „Osemnajst!“ — Harris je menil: „Dvajset!“ Nekaj časa sva se prepirala. Razvnela sva se. Da bi prenehala s prepriro, sem končno dejal: „Ako ne odnehaš takoj, grem tja in vprašam damo, koliko je stara.“

Lepa gospa, Amerikanka, kot sem kasneje zvedel od plačilnega natakarja, je gledala precej srdito na naju, kajti bila sva precej glasna in je gotovo o razgovoru kaj slišala. Bilo mi je že nerodno.

Toda Harris ni odnehal. „200 dolarjev dobiš, če vprašaš ono damo po njeni starosti,“ me je dražil prijatelj. Sprejel sem stavo. Zbral sem se in pristopil k mizi lepe žene. Seveda se bi nikdar upal vprašati damo, koliko je stara. Nameraval sem ji samo reči, da me spominja na neko znanko. Naj blagovoli oprostiti. S temi besedami sem jo hotel zopet hitro popihati, samo da dobim

tu, Kitajci so pridni in bi hitro napredovali. Toda prav tega ne dovolijo države, ker se bojijo za svoj življenjski standard. Mi ne poznamo božjih načrtov in morda se bo Bog poslužil prav kitajskega komunizma in te „rumene“ rase, da bo z njo udaril Zapad. Ta udarec pa bo tako strašen, da bo lahko konec evropske „kulture“ in zapadnega krščanstva.

O Božiču leta 1954 je dvojni požar nenkrat uničil streho 100.000 ljudem. Lani je tajfun odnesel streho 50.000 revnim Kitajcem. Kdor vidi te strehe, se temu ne čudi. Ampak ob takih katastrofah se je tudi kolonialna vlada zgrožila in energično začela reševati ta problem. Začela je zidati velikanske železobetonske stanovanjske hiše, boljše nebotičnike. V njih so enosobna družinska stanovanja. Stanovanj je, kakor so pač hiše velike in večnadstropne 50 ali do 500! Stanovanje — soba ima 11 kvadratnih metrov — doma izmerite, koliko je to — in na tem prostoru živi 6 do 8 ljudi.

Ni veliko, toda varno je pred ognjem in vodo, bolj zdravo, prijetno. Notri imajo pitno vodo in električno luč.

(Dalje prihodnjic)

obljubljenih 200 dolarjev. Harrisu bi potem že nekako prevaral, ko bi mu bil natvezel, da je dama toliko in toliko stara. In če bi mi ne verjel, naj se sam prepriča pri njej. Tega pa boječi mladenič ne bi bil storil. To je bil moj načrt. Prišlo pa je čisto drugače kot sem mislil. Komaj sem se priklonil pred gospodom in prosil za dovoljenje, da spregovorim nekaj besed z njegovo lepo spremljevalko, je dama že zaklicala: „Ah, vi ste, v resnici?“ Takoj sem rekel Johnu, da ste Vi. Niti v sanjah ne bi mislila, da bi Vas še kdaj v življenju videla.

Prestrašil sem se. Spoznal sem, da sem v hudih škripcih. Poskušal sem razgovor napeljati na običajne stvari. Govoril sem o vremenu, o cenah v gledališčih, ali brez uspeha. Brez ovinkov je dama začela.

„Bila je“, tako je začela, „strašna noč. Spominjate se še, dragi prijatelj, kako je vihar odtrgal prednje čolne? In se še spominjate, kako je Marija trepetala od strahu?“

Čeravno se nisem mogel seveda na vse to, kar mi je pripovedovala, prav ničesar spominjati, sem mrmral: „Če Vi pripovedujete, mi je zopet vse živo pred očmi.“

„Toda pustiva vendar to,“ sem rekel, „te stare storije.“ Toda ona ni popustila in je nadaljevala: „Ali veste, da se je Marija med tem poročila z Jurijem?“

mesečno delo v šestih tednih; potem pa spet odpotuje.“

„Kaj nameravaš storiti?“

„Kaj morem storiti? Vem, da bo Fu-Manču izvršil napad nanj. O tem ne dvomim. Ah, kar streslo me je v tisti hiši. Nikakega sonca, ti pravim, Petrie, kaj bi prisijalo v prostore; in ko sem to popoldne prispel tja, so celi oblaki komarjev plavali po zraku, kamor koli se je prikradel majhen žarek sonca skozi drevje drevoreda. Ves prostor je poln nekkih hlapov, da se mi zdi, da visi v zraku malarija. Vsa zapadna stran hiše je prerasla z neko vrsto plezalk, ki jih je ob kakih priliki prinesel iz tujine s seboj. Te rastline izdihavajo oster, tuj vonj, ki se dočela ujema z okolico. Rečem ti, da je tisti kraj ustvarjen za umor.“

„Ali si kaj ukrenil za varnost?“

„Po telefonu sem poklical Scotland Yard in poslal moža, da bo stražil hišo, toda...“ V zadregi je skomignil z rameni.

„Kakšen je prav za prav ta sir Lionel?“

„Pravi norec. Velič, močan človek, ki je oblečen v zamazano domačo haljo nerazločljive barve; človek kuštravih, sivih las in sršočih brk, prodornih modrih oči in rjave polti, ki nosi kratko brado, ali se pa po redko brije, sam ne vem. Pustil sem ga v tisti neverjetni sobi, kjer si je z velikimi koraki utiral pot skozi tisočero posebnosti, skozi starinsko pohištvo, razne knjige, rokopise, mumije, kopja, ilovnato posodo in kaj vem še vse — pri čemer je včasih brnil kako knjigo s poti, se spotaknil ob kakega nagačenega krokodila ali meksikan-

Hlivil sem začudenje.

„Jurij je sicer menil,“ je kramljala dama naprej, „da je njen oče pravzaprav vsega kriv.“ — Živahno sem pripomnil: „Ravno istega mnenja sem tudi jaz.“ Lepa gospa na to z začudenjem: „Kako čudno, onega poletja, ko se je primeril dogodek s prednjimi čolni, ste bili pa drugega mnenja.“ — „Poleti že“, sem jecljal, toda pozimi sem prišel do drugečnega zaključka.

Ko sem se nekako izmotal iz te zagate o Juriju in Mariji, sem mislil, da me bo končno pustila pri miru.

Toda bilo je ravno nasprotno. Začela je praviti o nekem Tomu, tako da sem prvotno menil, da gre bržkone za nekega ovčarskega psa. In že sem se začel navduševati in govoriti o lepem kožuhu in o grozovitem zobovju te namišljene mrcine, ko je nenadoma posegla v moje nervozno blebetanje: „Da, ta Tom je bil ljubeč, spodoben in poslušen otrok.“

„Oh da, Vi ste poznali še Tomovega brata, ki se je rodil leto pozneje. Kako mu je bilo ime? Vi morate to vedeti. Billi ste vendar njegov krstni boter!“

„Da, da, krstili smo ga Franček,“ sem drzno izustil. — „Kako, Franček?“ je ostro odgovorila. „Tega otroka sem srečala še pretekli mesec v hiši njegovih staršev. Klicali so ga Emil-Henrik!“ ter me prodirajoče pogledala. Potem se je zopet smehljala: „Lepo je, da morem s starim znancem zopet kramljati o starih časih. Močno me je veselilo, Vas tudi kajne?“

Odgovoril sem: „Kaj takega še nisem doživel,“ v mislih pa sem si dejal, da bi bilo bolje, če bi mi trgala kožo z razbeljenimi kleščami s telesa, kot da bi še enkrat doživel tako mučen razgovor.

Kot da bi lepa gospa moje misli uganila, je dejala: „Menim, da ti spomini na lepe stare čase pripravljajo meni več veselja kot Vam, kajti takoj sem uganila, za kaj gre. Po Vašem prvem odgovoru sem vedela, da niste bili tisti, kot sem prvotno mislila. Ker niste hoteli z barvo na dan, sem se maščevala. In tako sem Vas prav pošteno osmešila, kajne?“

S hladnim pogledom me je odpustila. Kot pijan sem se opotekel k najini mizi.

Onih dvesto dolarjev, za katere sva stavila, pa sem le dobil — ker je Harris hočeš nočeš moral verjeti, kar sem mu natvezel, da šteje dama osemnajst pomlad — čeprav sem jih resnično zaslužil v potu svojega obraza.

Dr. Glantschnig Jože

Za smeh

„Janezek, tvoja domača naloga je polna napak. Če se ne boš poboljšal, bom povedal očetu,“ je učitelj zagrozil šolarčku. „Le povejte mu, gospod učitelj, morda se bo potem drugič bolj potrudil.“

sko masko — pri vsem pa zdaj narekoval, zdaj se razgovarjal. Phal!“

Za nekaj časa sva umolknila.

„Smith,“ sem se oglašil, „midva ne prideva s to zadevo nikamor. Dasi so vse sile razporejene proti njemu, se nam Fu-Manču izmika in še vedno hodi svoja vrazja, nedoumna pota.“

Nayland Smith je priklimal. „In vsega ne veva“, je dejal. „Opaziva le tega li onega moža, ki je rumeni nevarnosti na poti, in posvariva ga, ako utegneva. Mogoče je, da se reši ali pa tudi ne. Toda kaj vemo, Petrie, o vseh tistih, ki lahko umrejo vsak čas zaradi njegovih morilskih pomagačev? Mi ne moremo poznati vsakogar, ki je čital uganke Kitajske. Nikdar ne čitam poročila o kakem utopljenecu, o navideznem samomoru, o kaki nagli, dozdevno naravni smrti, ne da bi se vprašal to in ono. Pravim ti, da je Fu-Manču povsod pričujoč; njegove tipalnice segajo na vse strani. Rekel sem, da mora sir Lionel živeti nekako začarano življenje. Resnica pa je, da je čudež, da sva midva še živa.“

Pogledal je na uro. „Skoraj enajst.“ je dejal. „Sicer je pa spanje potrata časa — ne glede na nevarnost, ki je z njim v zvezi.“

Tedaj je zazvonilo. Nekaj trenutkov kasneje je nekdo potrkal na vrata.

„Naprej!“ sem zalical.

Vstopilo je deklet, ki je prineslo brzojavko za Smitha. Bil je videti zelo odločen, njegove oči pa so se v siju svetilke svetile ko jeklo, ko je sprejel brzojavko in jo odprl.

(Dalje prihodnjic)

dekleta,“ je pripomnil. „Toda to pomeni novo zmago za Fu-Mančuja! Sveta nebesa! Zakaj se plačilo tako zavlačuje!“

Smithovo temno ožgano lice je bilo bolj suho kakor kdaj prej, preden je začel borbo z najpretkanejšim nasprotnikom, mislim, proti kateremu se je kdaj kak človek boril. Vstal je in začel nemirno hoditi po sobi ter si srdito tlačil tobak v pipo.

„Videl sem sira Lionela Bartona“, je dejal iznenada, „in ta se mi je celo smejal! Tiste mesece, ko sem se vpraševal, kam je izginil, je bil nekje v Egiptu. Prav gotovo vodi začarano življenje, če sodim po vsebini njegovega pisma listu „The Times“, kjer navaja, da je videl v Tibetu stvari, katere bi Fu-Manču hotel zapadu prikiniti. Zares mislim, da je našel nov ključ za vhod v Indijsko državo!“

Ze pred davnim časom sva zapisala ime sira Lionela Bartona na spisek tistih oseb, ki so stale med Fu-Mančujem in njegovimi cilji. Orientalist in raziskovalec, neustrašen potnik, ki je prvi prodrl v Lhaso, ki je trikrat kot romar šel v prepovedano Mekko, je zdaj postal pozoren na Tibet — in si s tem napisal smrtno obsodbo.

„Toda to je vendar dobro znamenje, da je prispel v Anglijo živ, ali ne?“ sem dejal.

Smith je odkimal in si pripalil temno pipo. „Anglija je zdaj mreža,“ je odgovoril. „Pajk pa bo prežal. Petrie, včasih že kar obupujem. Sir Lionel je mož, ki ga ni več mogoče čuvati. Moral bi videti njegovo hišo v Finchleyu. To ti je nizka, razprostrta stavba, ki je vsa obdana z drevjem. Vlažna je tam kakor v močvirju, deht: ko v

džungli, in vse v velikanskem neredu. Prav danes se je povrnil, zdaj pa že dela in je (in spi, mislim) v svoji delovni sobi, ki sliči potresu pri kakem starinarju. Ostali del hiše je pol menažerija in pol cirkus. Za hlapca ima nekega Beduina, za slugo Kitajca in Bog ve še kakšne čudne ljudi!“

„Kitajca!“

„Da, videl sem ga; nekakšen škiklast Kantončan, ki se imenuje Kwee. Meni ni všeč. Razen tega je tam še tajnik z imenom Strozza, človek neprijetnega lica. On je dober poznavalec jezikov, kolikor vem, in ima opravka s španskimi zapiski za Bartonovo knjigo o svetiščih Mayapana. In veš, vsa Lionelova prtljaga je zginila iz pristanišča — s tistimi tibetskimi zapiski vred.“

„Zelo značilno!“

„Seveda. Vendar pa pravi sir Lionel, da je prepotoval Tibet od Keun-Luna do Himalaje, ne da bi ga bili ubili, in da zato ne pričakuje, da bi ga ta usoda doletela v Londonu. Ko sem odšel, je svoji brzopiski narekoval iz spomina za svojo knjigo s hitrostjo kakih dve sto besed na minuto.“

„Ta ne trati časa.“

„Trati čas! Poleg pisanja knjige o Yucatanu in dela o Tibetu mora drugi teden v Institutu čitati neko razpravo o neki grobnici, ki jo je odkopal v Egiptu. Ko sem odhajal, sem še videl, kako so iz pristanišča pripeljali tovorni voz in raztovorili kamnito rakev, veliko kakor kak čoln. Sir Lionel pravi, da je edinstvena in da jo dobi Britski muzej, ko jo bo on sam pregledal. Ta možakar ti je sposoben opraviti šest-

Tretje mednarodno pevsko tekmovanje v Gorici

Lepi uspehi slovenskih zborov

Preteklo nedeljo je bilo v Gorici pevsko tekmovanje, ki ga je priredil italijanski zbor „C. A. Seghizzi“ iz Gorice pod pokroviteljstvom goriške občine. Sodelovalo je s prirediteljem vred 14 zborov. Nekateri so nastopali po dvakrat. Od teh je bilo 6 italijanskih in 3 slovenski zbori iz Italije, dva slovenska in en nemški iz Avstrije in iz Slovenije dva zborov. Skupno pet moških in devet mešanih zborov.

Višek prireditve — ki so jo razdelili na tekmovanje furlanskih pesmi v soboto zvečer, na koncert v nedeljo dopoldne in nedeljo popoldne in na nagrajevanje in dodat-

ni nastop zmagovalcev in prireditelja — je tvoril nedvomno nastop moškega zbora iz Celja. Tega poznamo kot enega izmed najboljših moških zborov mednarodnega slovesa, saj je dobil nedavno v Arezzu največ točk pred zbori iz cele Evrope. Sijajno se je odrezal tudi „Kammerchor St. Veit“, ki je dobil — kot moški zbor iz Celja — pri mešanih zborih največ točk in s tem zmagal. Drugi slovenski zbori so se deloma dobro uvrstili.

Podrobno poročilo in ocena posameznih zborov sledi.

Esesovsk vojni zločinec Novak pred dunajskim sodiščem

V dosedanji obravnavi proti bivšemu esesovskemu kapetanu Franzu Novaku, ki so ga 17. novembra postavili pred dunajsko sodišče kot sokrivca za smrt milijon Židov v nacističnih taboriščih, je skušal tudi ta vojni zločinec — kot že toliko drugih — prikazati samega sebe kot „neznačnega uslužbenca, ki je samo izpolnjeval ukaze“.

Novak, bližnji Eichmannov sodelavec in komandant transportov, s katerimi so odpeljali v plinske celice Auschwitz milijone ljudi, pa je zaman skušal dokazati, da je bil „avtomatično“ sprejet v esesovske oddelke in da ni vedel, kaj se dogaja z Židi. Pozneje je moral pod težo dejstev priznati, da je prav dobro vedel za njihovo usodo. Novak je skušal dobiti pismene izpovedbe nekaterih prič, ki naj bi ga razbremenile, češ da se „ne spominja“ stvari, katerih je obtožen, in da v tistem času ni utegnil misliti na Žide zaradi svojih družinskih skrbi.

Izpovedovanja prič o zverinstvih v Auschwitzu je obtoženec poslušal docela hladnokrvno, zdelo se je celo, da ga dolgočasi pripovedovanje bivšega taboriščnika, pripadnika avstrijskega odporniškega gibanja dr. Danimanna, ki je opisoval zverinstvo ubijanje židovskih otrok. Med drugim je dr. Danimann povedal, da so vsi v taborišču vedeli, da bojne zapornike sežgajo.

Na procesu so prebrali tudi nekatere odlomke iz knjige bivšega komandanta Auschwitza Hessa o ravnanju z Židi. Hess opisuje v tej knjigi, da sta mu Himmler in Eichmann sporočila, da bodo vsi Židje sežgani v plinskih celicah.

Na obravnavi je nastopil kot prič bivši kurir Eichmannovega oddelka „za rešitev židovskega vprašanja“ Hartenberger, ki je najprej skušal spodbuditi v preiskavi: poda-

ODLOŽEN OBISK SOVJETSKIH DRŽAVNIKOV V BONNU

V diplomatskih krogih izjavljajo, da so novi sovjetski voditelji odložili na nedoločen čas načrt za obisk v Zahodni Nemčiji.

Kakor je znano, je bil bivši sovjetski ministrski predsednik Nikita Hruščev povabljen, naj uradno obišče Zvezno republiko Nemčijo. Po njegovem padcu so v Bonnu izjavili, da velja to vabilo tudi za nove sovjetske voditelje. Vendar pa zatrjujejo, da novi voditelji v Kremlju nimajo zaenkrat veselja priti v Zahodno Nemčijo. Kot vzrok navajajo dejstvo, da imajo trenutno preveč posla z notranjimi zadevami.

LONDON PROTI VEČSTRANSKI JEDRSKI SILI

Britanska vlada je minuli teden obravnavala tudi načrt o ustanovitvi večstranske jedrske sile in ga odklonila s sledečimi dokazi:

- Večstranska jedrska sila ne doprinaša k ojačitvi obrambe zahoda.
- Ona lahko pripelje do drobljenja Organizacije severnoatlantskega pakta.
- Večstranska jedrska sila lahko nasprotuje dogovorom Vzhod-Zahod.
- Za zaključek je še Wilson dejal: „Nočemo imeti še več prstov na petelinu jedrskega orožja.“

To so dejstva, ki so napotila britanskega ministrskega predsednika Wilsona, da je na neki seji britanske vlade izrekel pomisleke proti večstranski jedrski sili.

V Washingtonu so mnenja, da lahko pomeni odklonitev močno nevarnost za obstoj načrta o jedrski večstranski sili.

ne izpovedbe. Pozneje pa je priznal, da je bilo z „rešitvijo židovskega vprašanja“ mišljeno množično iztrebljanje tega naroda.

Proces proti Novaku se nadaljuje z zasliševanjem drugih prič.

Avtomobilska industrija zapadne Evrope

V državah Evropske gospodarske skupnosti je leta 1959 delalo v avtomobilski industriji 367.400 delavcev in 81.900 nameščencev. Skupno to pomeni 1,50% delavcev industrije Evropske gospodarske skupnosti. Med temi delavci je bilo 6,15% žensk; od nameščencev pa je bilo 20,82% žensk.

V zadnjih desetih letih se je proizvodnja avtomobilov povečala v zapadni Evropi za šestkrat. Leta 1950 je proizvodnja zap. Evrope predstavljala 10% svetovne proizvodnje, leta 1960 pa že 30%.

Leta 1960 je delalo avtomobile 75 podjetij. Seveda je bilo 90% vseh avtomobilov izdelanih v devetih velikih avtomobilskih podjetjih. Ta podjetja so: Volkswagen, Fiat, Renault, Opel, Daimler-Benz, Auto Union, Citroen-Panhard, Simca, Ford-Taunus, Peugeot.

V angleškem mestu Slough imajo prvo jekleno kravo. Preračunali so namreč, da živa krava več poje kot pa nudi. To se pravi, da je vrednost sena in trave večja kot pa vrednost mleka in mesa, ki ga imamo od krave. Zato so začeli misliti, kako bi napravili umetno kravo, ki bi dajala več mleka in bi to manj stalo. Neki znanstvenik je to sedaj izvedel. Izumil je posebno napravo, ki zre travo in proizvaja mleko. Ta naprava namreč umetno ponavlja vse delo, ki ga opravlja krava. Najprej „poje“ travo in jo približno eno uro grize v „ustih“; nato jo v posebnem loncu, ki je namesto želodca, drugič in tretjič „prebavi.“ To traja približno 5 ur. Končno gre vse skupaj v zadnjo napravo, ki tako prebavljeno snov spremeni v mleko. To je tako gosto, da ga morajo

Za tiskovni sklad so darovali:

Po 13.— S: Tomasch Franc, Kršnja ves; Markic Marija, Mala ves; Slugovc Jožefa, Podgora/Ruda.

Po 10.— S: Trink Marija, Vognje polje; Hofer Anastazija, Marija na Zilji; Lausger Pavel, Plajberk/Poden; Huss Johan, Borovlje; Kelih Jožef, Doljne/Borovlje; Pegrin Uršula, Sele, Zg. Kot; Dovjak Andrej, Sele, Srednji Kot; Jug Tomaž, Sele; Kanzian Adolf, Apače; Božič Anton, Apače; Smeričnik Simon, Šmarjeta; Künzel Ana, Kožentavra; neimenovani, Tuce; Lampichler Andrej, Radiše; Martinšič Angelina, Podgrad; Ogris Andrej, Drabunaže; Menig Ana, Jeriše; Male Jurij, Šmarjeta/R.; Scheinig Luka, Homelše; Križnik Joško, Šmarjeta/R.; Kuster Apolonija, Žitara ves; Writz Agnes, Steben/ Podj.; Lužnik Lucija, Lovanke; Zapuder Katarina, Vogrče; Opetnik Terezija, Kazaze.

Po 5.— S: Lausger Valentin, Slov. Plajberk; Male Johan, Srednji Kot/Sele; Dovjak Rudolf, Sele/Srednji Kot; Ogris Tomaž, Sele; Mautz Jožef, Sajda; Juch Marija, Homelše; Poganič Franc, Vrh; Golob Klara, Železna Kapla; Kuss Katarina, Goriče/Zitara ves; Mak Gregor, Sele/Srednji Kot; Golob Klara, Železna Kapla.

Po 3.— S: Kozlak Štefan, Proboj; Kuster Ana, Dobrla ves; Weiss Pepca, Libuče.

• Glavni pilot štirimotornega letala kompanije BOAC, 50-letni Kazimir Frazer, je varno pristal na mednarodnem letališču Kennedy v New Yorku. Cim pa je ugasnil motorje, se je zrušil mrtev.

KÜNSTLER HELFEN KINDERN
Zwanzig bekannte zeitgenössische Künstler haben eigens für das Kinderdorf Pötsching, Burgenland, Graphiken geschaffen. Aus dem Verkaufserlös wird ein Kinderdorfhaus gebaut. Die Mappe mit 20 signierten Originalgraphiken kostet S 5000.— und ist nur erhältlich bei:
GESELLSCHAFT ÖSTERREICHISCHER KINDERDÖRFER
Wien I, Ballgasse 2 • Telephon 52 52 05

Ta oglas je prispevek našega lista k dobroteljni akciji „Umetniki pomagajo otrokom“

Vedno bolj se opaza koncentracija proizvodnje. To je pač zahteva mehanizacije dela. Dve podjetji sta na primer izdelali že po 2000 vozil na dan, eno celo 4000 vozil na dan.

Porast proizvodnje avtomobilov v zap. Evropi je že daleč prikosila rast ameriške in angleške proizvodnje.

Zanimivi so tudi naslednji podatki:

En avtomobil je prišel v Zapadni Nemčiji leta 1954 na 79, leta 1961 pa na 11 prebivalcev; v Franciji l. 1954 na 16, l. 1961 na 8; v Italiji l. 1954 na 69, l. 1961 na 20; na Nizozemskem l. 1954 na 48, l. 1961 na 19; v Belgiji l. 1954 na 20, l. 1961 na 11; v Evropski gosp. skupnosti sploh l. 1954 na 30, l. 1961 na 12; v Angliji l. 1954 na 16, l. 1961 na 8; v Zdr. državah Amerike l. 1954 na 3, l. 1961 na 3 prebivalce.

Znanstvenik izumil jekleno kravo

zredčiti z vodo. Poleg tega mu lahko dodajo razne vitaminske in druge, da dobi okus po voljli odjemalca.

Izumitelj je z napravo zelo zadovoljen in trdi, da v osmih urah proizvede toliko mleka, kolikor ga krava v dvanajstih. In še stane manj ter ga lahko proizvajajo tudi ponoči, ko krave spijo. Prepričan je, da bo počasi lahko vsaka družina imela doma takšno „kravo“, kot imajo sedaj pralni stroji.

Konja je že izumil motor, sedaj bodo roboti izumili še krave.

Uboge kravice, kdo jih bo potem pasel?

GLEDALISČE V CELOVCU

Petek, 4. dec., ob 19.30: Das Land des Lächlens (Dežela smehljaja). — Sobota, 5. dec., ob 19.30: Othello (opera). — Nedelja, 6. dec., ob 15. uri: Die Gold'ne Meisterin. — Torek, 8. dec., ob 19.30: Die Gold'ne Meisterin (Zlata mojstrica). — Sreda, 9. dec., ob 19.30: Othello; za M-abonmá in GWG-sreda 6. predst.; za GWK in podeželski sredin abonmá 4. predst. — Četrtek, 10. dec., ob 19.30: Die Verkündigung (Oznanilo) drama P. Claudela; za abonmá-D in GWG-četrtek 7. predst., za GWK-četrtek 5. predst.

KOMORNI ODER

Sobota, 5. dec., ob 19.30: Feigen, Datteln und Gewehre (Fige, dateljini in puške). —

Za vse predstave velja prosta prodaja vstopnic in abonmá.

Vse za šport - od kolesa do televizije - na zalogi

PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA
Bratje RUTAR & Co.
Dobrla ves-Eberndorf tel. 04236-281

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

RADIO CELOVEC

PONEDELJEK, 7. 12.: 14.15—14.55 Poročila, objave. Pregled sporeda slovenskih oddaj. — „PRED DURMI“... Nekaj uglasbenih pesmi Fr. Prešerna. — 10 MINUT ZA SPORTNIKE. S športnih igrišč poroča Mirko Bogataj. — 18.15—18.15 Dober večer, otroci! — TOREK, 8. 12.: 07.30—08.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — SREDA, 9. 12.: 14.15—14.55 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 10. 12.: 14.15—14.55 Poročila, objave. — Zanimivosti: Za našo vas, piše in govori Blaž Singer. — PETEK, 11. 12.: 14.15—14.55 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Domače vesti. Prof. Janko Messner: S knjižne police. — A. Gallhuber: ABC finančnega poslovanja. — SOBOTA, 12. 12.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Voščila. — 18.25—18.45 Dr. Metod Turnšek: Na dom obujaš mi spomin... — NEDELJA, 13. 12.: 07.30—08.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

LJUBLJANA (327,1 m)

NEDELJA, dne 6. novembra: 8.00 Mladinska radijska igra. Aleksander Marodič: Jastrebov sin. 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.30 Arthur Rubinstein igra Chopina. — PONEDELJEK, dne 7. decembra: 8.55 Za mlade radovedneže. Pozdrav Severnemu rtu. 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Franc Porenta: KZ Škofja Loka uvaja rejo svetlo-lisaste živine. 12.15 Pred domačo hišo (spored narodno zabavnih melodij). 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 17.05 Iz opernega sveta. — TOREK, dne 8. decembra: 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo. 9.25 Arije iz Mozartove opere Don Juan. 12.05 Kmetijski nasveti — Valentin Benedičič: Brez čebelarstva ni uspešnega sadjarstva. 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo. Transportna sredstva — železnica. 14.35 Pet minut za novo pesmico. S. Vremšak: Sinček petelinček. 20.00 Majhen recital violončelista Cirila Škerjanca. — SREDA, dne 9. decembra: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.45 Iz glasbe za soliste. 10.45 Človek in zdravje. 12.05 Kmetijski nasveti — Dr. Franc Kovač: Zastrupljanje govodi z jelcem. 15.30 Slovenske narodne in priredbi Riharda Orla in Luke Kramolca. 17.05 Slovenski reproduktivni umetniki v preteklosti in danes. 2. oddaja Ravnikova šola. — ČETRTEK, dne 10. decembra: 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo (ponovitev) Transportna sredstva — železnica. 12.05 Kmetijski nasveti — Ing. Ivan Marolt: Pridobivanje novoletnih jelk. 14.05 Naši solisti v popularnih operah. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.15 „Odskočna deska“ Violinist Nikola Krstič. 18.45 Jezikovni pogovori. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov. — PETEK, dne 11. decembra: 10.15 Komorni zbor RTV Ljubljana poje slovenske narodne pesmi. 12.05 Radijska kmečka univerza — Ing. Franc Hočevar: Ublavanje škodljivca vpliva vetra v kmetijstvu. 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. Drobno pisemce potuje. 17.05 Petkov simfonični koncert. 20.40 Vloga zbora v evropski glashi. — SOBOTA, dne 12. decembra: 8.05 Poje Gorenjski vokalni oktet. 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo (ponovitev). 9.25 Iz ljubljanskih glashenih šol. 12.05 Kmetijski nasveti — Ing. Milan Novak: Navodila za spravljanje strojev preko zime. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Trije zbori iz Tržaške pokrajine. Valentin Vodnik iz Doline pri Trstu, Pevsko društvo Slovan iz Podrač in Lipa iz Bazovice. 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Oglašuj v našem listu!

IZDELAVA IN PRODAJA POHIŠTVA
Izgotovitev tudi po naročilu v lastnem podjetju

HANZEJ KOVAČIČ
Villach-Beljak, Gerbergasse
(nasproti kina Apollo)

Izredna ponudba za Božič:

Skrinje za perilo	od S 337.—
Stojala za časopise	S 77.—
Servirni voziček	S 640.—
Mizice za televizorje	S 590.—
Stojala za dežnike	S 110.—

Lastna dobava kredita • Dostava z lastnim kamionom.

Frohe Weihnacht *durch preiswerten Einkauf*

Weißwein

„Welschriesling“

1 Lit. incl. Getr.-St.
(Flaschentausch) nur **12.—**

St. Denis- Weinbrand

„Dreistern“

0.7-Lit.-Fl. nur **39.—***

Rotwein

mild und bekömmlich

1 Lit. incl. Getr.-St.
(Flaschentausch) nur **13.—**

Feiner Slivowitz

0.7-Liter-Flasche
nur **29.—***

Berka-Brandy

„Sonderabfüllung“

0.7-Liter-Flasche
nur **29.—***

Inländer-Rum

0.7-Liter-Flasche
nur **29.—***

* In diesen Preisen sind Getränkesteuer und Flasche bereits inbegriffen!

K A U F H A U S

Kometter

F E R L A C H

Backmittel-Sonderangebot

Kommeter - Preise sind Leistungsbeweise!

Nußkerne

ausgelöst, Ernte 1964

1/2 kg nur **18.—**

Haselnüsse

1/4 kg nur **9.—**

Rosinen

1 kg nur **12.⁸⁰**

Cocoseite

1 kg nur **12.—**

Aranzini

1/4 kg nur **4.⁹⁰**

Zitronat

200 Gramm nur **6.⁸⁰**

Bienenhonig

1/2-kg-Becher
nur **10.⁵⁰**

Mandeln

1/4 kg nur **13.⁵⁰**

Mohn

1/2 kg nur **6.⁸⁰**